...ронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 49 (11953)
1969 оной февралиин 27, четверг

Сэн 2 мүнгэн

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АРАДАЙ ЭТИГЭМЖЭТЭД

Буряад оронойманай городуудай, районуудай, аймагуудай, сельскэ, поселок болон сомонуудай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ үндэр хэмжээндэ үнгэрөөд, эдэ үдэрнүүдтэ һунгуулиин округуудай комиссинууд кандидадуудые бүридхэлдэ абажа дүүргэбэ. Республикымнай нютагай засагай зургаануудта арадай түлөөлэгшэдөөр һунгагдахаар хамталаа 8072 хүн нэрлэгдэбэ.

Тэдэнэй дунда Буряадай промышленностиин түрүүшын гигант — ЛВРЗ-гэй суута хүдэлмэришэн, мүнөө цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Оширов, Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой орошон Виктор Васильевич Догончин, республика соогоо мэдээжэ болоһон Сэлэнгын аймагай түрүү һаалишан Надежда Лазаревна Талвашкина, Загарайн аймагай «Онохойский» совхозой тракторист Иван Иванович Белых, РСФСР-эй габьяата багша, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоевич Номтоев, Хяагтын худалдаа наймаанай конторын магазинай наймаалагша Евдокия Васильевна Овчинникова, партиин Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь Василий Иннокентьевич Титов, Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой мал адуулагша Абдулхан Асадович Асадулин болон бусад бии. Арад зоной этигэлдэ хүртэһэн олон тоото нүхэдэй дунда түрүү хүдэлмэришэд, колхознигууд, хото, хүдөөгэй интеллигентнэр, партиин, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгэй алба хаагшад; коммунистнууд, комсомолнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд, эхэнэр, эрэшүүл, элдэб яһанай хүнүүд. Эды олон янзын ажалтай, мэргэжэлтэй, социальна илгаатай кандидадууд ажалшадай бүхы коллективүүдые, ниитэ организацинуудые урдынхидаал мэтэ үргэнөөр түлөөлнэ. Үнгэрөөшэ зарлалайхидаа орходоо нютагай Соведүүдэй кандидадууд тоотойнгоошье талаар 114 хүнөөр олон болоо. Засаг түрын хэрэг ябуулгада эрхэтэн зоной улам олоороо хабаадалсадаг, ниитын ажал хэрэгтэ, ажабайдалда совет демократиин ёһо зүримүүдай бүри үргэнөөр бэелүүлэгдэдэг байһание дээрэ дурдагдаһан жэшээнүүд үшөө дахин тодорхойлон гэршэлнэ.

Арадай кандидадуудай тодоруулагдаад, тэдэнэрэй түлөө үндэр дуутаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан агитационно хүдэлмэриин эхилһэнтэй дашарамда, һунгалтада бэлэдхэл шиидхэхы шатадаа оробо.

Һунгуулиин комиссинуудай, агитколлективүүдэй нэн түрүүшын зорилго юуб гэхэдэ, бүридхэлдэ абтаһан кандидадай намтар, ажал хэрэг тушааинь һунгагшадай дунда үргэнөөр хөөрэхэ болоно. Тиин хэблэл, радио хэрэглэхэ, гар бэшэлгын плакат гаргаха, агитаторнуудай хөөрэлдөө хэхэ шухала. Гэбэшье мүнөө һунгуулиин олон участогуудта кандидадууд тухай ойлгуулгамжын хүдэлмэри үшөөл һайнаар дэлгэрээдүй гэлтэй. Нэгэшье үдэр гэдэргэ татангүй, энэ хүдэлмэри хаана хаанагүй һайнаар эмхидхэхын тула зохихо хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Улад зоние кандидадтай дүтөөр танилсуулхын тула һунгалтын урдахи суглаанууд, кандидадуудтай уулзалганууд саг соогоо үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Иимэ суглаанууд Улаан-Үдэ городой предприяти, эмхи зургаануудта үсэгэлдэрһөө эхилбэ. Горсоведэй депутадуудта кандидат нарин сэмбын фабрикын түрүү нэхэгшэ, Ленинэй ордено Дарья Касьяновна Тумурова, Октябрьска районой Соведэй депутадта кандидат, хүдэлмэришэн Александра Григорьевна Полянская фабрикынгаа хүдэлмэришэдэй үргэн суглаанда уригдажа, һунгагшадтаяа хани халуунаар хөөрэлдэһэн, хүдэлмэришэдэй зүгһөө ороһон дурадхал һанамжа, захяануудые мэдэжэ абаһан, зонойнгоо найдабари харюулхын тулада бүхы шадалаараа оролдохо байхабди гэжэ найдуулһан байна.

Арадай кандидадуудтай уулзалгада зорюулагдаһан иимэ суглаанууд һунгуулиин округ бүхэндэ үнгэрхэ болоно. Кандидадуудай намтартай, ажаябуулгатайнь танилсахаһаа, захяа һанамжануудаа хэлэхэһээ гадна, һунгагшад нютагайнгаа засагай зургаанай үүргэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриинь онол аргануудые парижуулан һайжаруулха тушаа ажаглалта, дурадхалнуудые хэлэхэ хүсэлтэй байдагынь анхаралдаа абажа, суглаан бүхэние бэлэдхэл һайнтайгаар үнгэргэхые оролдохо шухала. Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэл, дурадхалнуудые, захяа һанамжануудые анхаралтайгаар сэгсэлэн шэнжэлээд, тэдэнһээ зохихо тобшолол хэжэ, ажал хүдэлмэреэ һайжаруулха тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха уялгатай.

Кандидадуудай түлөө ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхатаяа хамта, засаг түрэдөө өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые һунгаха эрхэеэ эрхэтэн зоной һаадгүйгөөр бэелүүлхэ таатай зохид арга нүхэсэл байгуулха гээшэ баһа шухала. Һунгагшадай списоктэ хүнүүд бултадаа оруулагдаа гү, хүнэй нэрэ, обог, наһан хэр зүбөөр бэшэгдээб гэхэһээ эхилээд, нарин нягта шалгалта хэгдэжэ һаяын сагта дүүрэхэ ёһотой. Элдэб хүндэтэй шалтагаанаар һунгуулиин участогта ерэжэ дуугаа үгэжэ шадахагүй хүнүүдые эртээнһээ тодорхойлон, тэдэнэртэ нүүдэл урнануудые эльгээхэ тухай, һунгалтын үдэр дуутаа нюусаар үгэхэ гэһэн гурим хэр зэргэ хангахаар таһаг, кабинанууд түхеэрэгдээб гэжэ анхаралаа табиха хэрэгтэй.

Һунгагшадай клубууд, агитаторнуудай пунктнууд хадаа совет демократиин туйлалтанууд, арадай засаг түрэ, арадай кандидадууд тухай, хархис буржуазин оронуудта арад зоной эрхэ сүлөөгүй байдал тушаа ниитэ-ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байһан түб газар болоноо. Тэндэ элдэб янзын ниитэ хүдэлмэри — залуу һунгагшадай уулзалга, асуудал-харюугай үдэшэ, лекци, хөөрэлдөөн, концерт гэхэ мэтые хэрэглэн, ажалшадай дунда аша үрэ ехэтэй, һонирхолтой хүдэлмэри эмхидхэхэ гээшэ партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно.

Һунгалтын үдэр — мартын 16-да нютагай Соведүүдтэ депутадаар һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн арадай эрхим хүбүүд, басагадай түлөө, хүндэтэ һунгагшад, үндэр дуугаа бултадаа нэгэн хүн шэнгеэр үгэе!

...ЛЕКТРОВОЗУУД ГҮЙЛДЭХЭЛ

...бириин түмэр замай ...н отделениин харгые ...ниилха талаар үнгэрэ... эхилһэн хүдэлмэри хэг... Байгша он соо Мы...һаа Улаан-Үдэ хү... электровозуудай хүсөөр ...э эхилхэ гэһэн зорил... юм.

..., хабсаргагшад тү... электрификацилжа, саг ...нь ажаглалгада тушаа... эхилһэн оролдолго гар...тайгаар ажаллажа

...эридэ барилгын олон ...нуудай хүдэлмэришэд ... Тиигэжэ барилгын ...лонный хүдэлмэришэд түмэр замай Тимлюй — Посольская гэһэн участогые, мүн лэ Сэлэнгын станци шадар баригдаһан районно подстанци, зайн галай утаһа татадаг хабсаргагшадта тушаахаар бэеэ заһанхэй. Харин 834-дэхи мостпоездын барилгашад Татаурово — Улаан-Үдэ станцинуудай хоорондо ехэ барилга хэжэ байна. Энэ мостпоездын барилгашад байгша он соо Улаан-Үдын станциие шэнэлэн һэльбэжэ бариха түсэбтэй юм.

Үужам үргэн Буряад ороной тала дайдын дундуур ашаа шэрэһэн хүсэтэ электровозуудай гүйлдэхэ саг дүтэ болоожол байна.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ШЭНЭ БҮД

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын коллектив эрхим шанартай сэмбэ, пальтогой драп нэхэдэг болоһоороо орон дотороо суута гаранхай. Эдэнэр үнгэрһэн жэлэйнгээ даабариһаа галуур 33 мянган метр элдэб сэмбэ үйлэдбэрилһэн байгаа.

Байгша оной эхиһээ һайхан үнгэтэй «Северянка», «Раджана» гэжэ шэнэ драп бүд нэхэжэ захалба. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой хүрэтэр фабрикын коллектив 400 мянган метр шэнэ драп нэхэхээр хараална.

Манай корр.

АРАДАЙ ДУУШАД — МОСКВАДА

Байгша оной февралиин 24-һөө мартын 1 болотор Москвада болохо Сибириин, Алас-Дурнын арадай дуушадай харалгада хабаадахаяа манай республикын гурбан дуушад мордобо.

Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай искусство ба литературын хоёр декадада хабаадалсаһан, уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр ябалсагша, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Гырыл Николаевич Раднаев, уран зурааша Дамдин Амоголонович Баторов, республикын типографиин корректор Дарима Очирова гэгшэд түрэл буряад арадайнгаа дуунуудые ниислэлэй олониитын үмэнэ ханхинаса дуулахань гээшэ.

Республикын композиторнуудай союзай гэшүүн, музыковед-фольклорист Дашинима Санжиевич Дугаров манай бүлэг дуушадые толгойлно.

Манай республикын түлөөлэгшэд мүнөөдэр, февралиин 27-до москвагайхидай үмэнэ дуунуудаа дуулажа, шалгалтаяа бариха байна. Мүн тэрэшэлэн энэ үедэ РСФСР-эй композиторнуудай союзай фольклорно комисси эдэнэй дуулаһан дуунуудые миндаһан дээрэ бэшэжэ абаха байна.

Амжалтатай ябажа ерыт даа, манай Буряад ороной уран дуушад.

Манай корр.

СОШОРДОМО ДОХЁО

...АНА ...ШААХА ЮМ?

...аһаа абтадаг продукт...эрилхэ, гүрэндэ худал...жэлэй түсэбые болзор... дүүргэхэ гэһэн үүсхэл ...журовай нэрэмжэтэ кол... Хяагтын аймагта бэ... республика соогоо түрүү ... нэгэн юм.

...аа үнеэдэйнгээ һү ...уулжа, сагаан эдеэ һа... һилтаруулдаг гэжэ маг...шээнь, үнгэрһэн жэлдэ ... худалдаха түсэбөө 106 ...үргээ һэн. Хүйтэн үбэл...лай ашаг шэмэ дээшэ...эхэшээл тохёолдуулба... ...дахи һаалишад үнеэ...эние доошолуулнагүй. ... оролдосото ажалай ...з январь һарада һү үй... ...гүрэндэ худалдаха тү...үргэ. Колхозой бүхы 3 ...жэлтын хугасаа дотор ...хын түлөө шанга тэм...дана гээшэ.

...ашаг шэмые дээшэлүүл... хүйтэн һаад түбэг тата... гэбэшье, нүгөө талаһаа ... хэрэгтэ нилээд бэрхэтэй ...олдоо. Ушарынь юуб ...идһан һүеэ бэлэдхэлэй ...шажа тушаахань бэрхэ... байна. Тус ажахыда һү ...ын пункт бии байба...ыгын үедэ тэрэнь хааг... пункт Хүдэриин тоһоной ...лэй юм.

...инагүй дээрэһээ кол... ...еэ һүеэ жэжэ бидонуу... ...анай машинаар Хүдэри... ...шаха баатай болоно. ...һээ тушаагдаһан һүнэй ...даһанһаа үдэр бүри 1 ...хороно, тоһо, зөөхэйнь... доошолно. Юуб гэхэдэ. ...тушажа хэдышье дулаа... холо газарта хүрэжэ ...униинь бидонуудайнгаа ...ахтажа хүрэшэнэ, дээ...лиг хубинь — зөөхэйнь ...ар болон хабхагуудта ...жэ хороно. Үбэлэй һара... колхозһоо тушаагдаһан ...тойнь доошолһоной шал... байха юм. Харин һүнэй ...олхо ондоо шалтагаан ...олхозой үнеэд үбһэ, си... ...ад шанартай тэжээлээр ...ихһээ һайнаар хангаг...

...болоожо, колхозой һүеэ ...лтэдэ оруулжа, нилээд ... гарза хохидолдо орожо ... хэндэшье ойлгосотой. ...үнеэдынь олоор тугал... ...эдеэн бүри ехээр дэл... Ранжуровай нэрэмжэтэ ...һү зөөхөөр хубаарилагда... ...ын тоһоной заводой бага...татай гансахан маши... ...нэрэжэ хүшэхүрэнэгүй. ...хаанашье хүртэдэггүй, ... машинануудые һү ...йха баатай болоно. Да... зөөхэ тусхай машинашье ...а юм.

...ааа эхээр һаанабди. Теэд ...шье хэхэ, хайшан...шье абаашаха аргагүй шахуу болонхойбди. Фермэнүүднай таруу, холо байдаг, зариманһаань тоһоной завод хүрэтэр 40 километр зайтай болоно. Һүнэй түргөөр гутадаг, гашалдаг зунай сагта буришье ехэ түбэгтэй байха юм. Теэд тоһоной заводой дирекци мүнөө зун ажахыдамнай һү болбосоруулха пункт нээхэгүйбди гэнэ. Иигээд байхадаа һаалиингаа фермэнүүдые хааха болоно гүбди, али фермэ бүхэндэ багахан сепараторна пункт нээхэ болоно гү, гайхаад байнабди,— гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй һанаата болохонь, гомдохонь зүб.

Тоһоной заводой дирекци тус ажахын түб — Шарагол тосхондохи бүрин түхеэрэлгэтэй бэлэн сепараторна пунктаа үнэхөөрөө энэ хабар нээхэгүй гэжэ шиидээд байна. Нэгэдэхеэр, энэ пункт барижа байхань үлүү гарзатай, хоёрдохёор, Хүдэриин тоһоной завод үргэдхэгдэжэ байһан дээрэһээ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой һүые зундаашье эндээ асаржа болбосоруулдаг болохо гээ юм ха. Үнэндөө ажахын бодото арга боломжые анхарангүй, эрхэ байдалыень хараада абангүйгөөр, гэнтэ иимэ шиидхэбэриин абтажа байһаниинь зүбтэй гэхын аргагүй. Тоһоной завод алмалта хэхын түлөө оролдохол ёһотой юм аабза. Теэд энээнээ колхозые бэрхэшээл, хохидолдо оруулжа байгаад туйлаха гээшэнь хэр зүб бэ? Зарим МТФ-гэй зуһалангһаа үһа шабартай харгыгаар гусенична трактораар арай шамай һүеэ колхозойнгоо түбтэ зөөдэг байһан һаа, аяар тоһоной заводто сэхэ абаашаха гээшэнь бүри ехэ үлүү ажалтай, бэрхэтэй болохо байна. Энээнэй тулада колхоздо гурбан «молоковоз» машина хэрэгтэй болохо. Тиимэһээл тус ажахы һүеэ зөөжэ, үлүү ехэ тухэшаралтагүйгөөр байра дээрэнь болбосоруулха, һүнэйнгөө үлэгдэлые өөһэдөө хэрэглэхэ болоно. Нүгөө талада энэнь үйлэдбэрилһэн продукциня гээлтэ хоролтодо оруулхагүй, шанарыень муудуулангүй хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ гэһэн зорилготой юм. Теэд энээниень хүдөө ажахын продукци бэлэдхэлгэдэ хамаатай зарим эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүн Хяагтын тоһоной заводой директор нүхэр Тулухаев, үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо нүхэр Афанасьев хараадаа абангүй байһаниинь гэмшэлтэй. Гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн, шанарыень муудуулхагүйн тулада хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилэгдэһэн газартань болбосоруулдаг болохо хараа шэглэл мүнөө үедэ бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые гуримшуулха, байра дээрэнь тушаан абаха, болбосоруулха тушаа парти, правительствын һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан шиидхэбэринүүд доторшье заагданхай ха юм. Эдэ бүгэдэ тухай бодожо үзэхөөр болоо бэшэ гү?

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагта.

ДАРХАН ХОТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД — УЛААН-ҮДЭДЭ

Монголой Арадай Республикын Дархан хотын түлөөлэгшэд — МНРП-гэй хотын комитедэй секретарь нүхэр Цэрэннадмид, хотын арадай депутадуудай хуралай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сүрэн, тус хотын хүүгэдэй эмшэн врач Оюунбэлиг гэгшэд Буряадай республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ февралиин 24-һөө 27 хүрэтэр айлшалба.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүндэтэ айлшад Улаан-Үдэ хотын үйлэдбэриин предприяти, һуралсалай, соёл культурын, эмнэлгын, хүүгэдэй эмхи зургаануудаар ябажа, промышленностиин, соёлой хүгжэлтэтэй танилсаһан, ажалшадтай уулзажа хөөрэлдэһэн байна. Тусхайлбал, Улаан-Үдын ЛВРЗ, «Теплоприбор», «Электромашина», шэлэй заводууд, нэгэдэхи интернат һургуули, хүүгэдэй «Белочка» гэдэг саад-ясли болон бусад газарнуудаар ябаба.

Айлшадай ороһон газар бүхэндэ ажалшад хани халуунаар угтаһан, ажал хүдэлмэриин амжалта, түрүү шүүлэйнгээ дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэһэн, танилсуулһан байха юм.

Монгол Арадай Республикын индустриальна түб — Дархан хото Буряадай ниислэл Улаан-Үдэ хоёр анда, аха дүү хотонууд болоожо, хоорондоо хани халуун харилсаатай байдаг. Жэл бүри эдэ хоёр хотын ажалшад бэе бэедээ айлшалалсажа, ажахы, соёл культурын талаар туйлаһан амжалтануудаа мэдэлсэжэ, ажалай шэнэ дүй дүршэлөө хубаалдажа байдаг һайн һайхан заншалтай болонхой.

Ниислэл Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. С. Сыренов, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. Г. Бирюков хотын олониитын түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар Дархан хотын түлөөлэгшэдые хүлеэн абажа, уулзалга хэһэн байна.

Энэ уулзалга дээрэ анда нүхэд 1969 ондо хоёр хотын хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар ябуулха хэмжээнүүдые хараалһан түсэб зохёожо баталан абаһан байна.

Дээхэйн ажалшан ангиин багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, СССР-эй, Монголой арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлхын түлөө һайн һайхан ёһо заншалай хэмжээнүүдые саашадаашье ябуулхань лабтай. Дархан, Улаан-Үдэ хотонуудай хани барисаанай утаһаар холбогдо лэ!

Д. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ, Дархан хотонуудай түлөөлэгшэнэрэй уулзалга дээрэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

„КОСМОС-266" НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

«Космос-266» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной февралиин 25-да Советскэ Союзһаа ниидэгдээ.

Совет ба чехословак эрдэмтэдэй харилсаа холбоон

СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй уряалаар ЧССР-эй дэлхэйн политика ба экономикын институдай директор Антонин Шнейдарек түрүүтэй чехословак эрдэмтэдэй делегаци 9 үдэрэй туршада манай орон соогуур аяншалаа. Делегациин гэшүүд совет эрдэмтэдтэй хамта научна харилсаа холбоое саашадань үргэдхэхэ замуудые зүбшэн хэлсээ. Тэдэнэр Москва, мүн Ленинград ошожо ерээ.

Делегациие толгойлогшо болоч СССР-эй Наукануудай академиин хэдэ хэдэн институдуудай хүтэлбэрилэгшэд Москвада зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудай протокол доро февралиин 25-да гар табяа.

Научна харилсаа холбооной үрэ ехэтэй болгохо онол аргануудые олохо гэһэн Чехословакиин эрдэмтэдэй гол зорилго бүрин хүсэд дүүргэгдээ гэжэ А. Шнейдарек ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Хоёр гүрэнэй научна хүдэлмэрилэгшэдые хоёр талаһаа андалдаха хэмжээнүүд хараалагдаа гэжэ делегациие толгойлогшо хэлээ. Тус асуудалнуудаар совет эрдэмтэдэй хүдэлмэринүүдые Чехословакида, харин Чехословакиин эрдэмтэдэй хүдэлмэринүүдые СССР-тэ оршуулхаар хараалагдаба. Гэхэтэй хамта шэнжэлэлгын институдта хэгдэдэг хүдэлмэри тухай, толилогдоһон научна материалнууд тухай хоёр талаһаа мэдэлсэжэ байдаг ушар саашадаа мүн лэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

— Совет ба чехословак эрдэмтэдэй хоорондохи харилсаа холбоон уг заншал болоһоор үнинэй. Энэ харилсаа холбоогоо саашаданьшье бэхижүүлхэ хэрэгтэй гээд бидэ тоолонобди,— гэжэ А. Шнейдарек мэдүүлээ.

Уран зураашад зүбшэн хэлсэнэ

МОСКВА. (ТАСС). Москвада февралиин 25-да нээгдэһэн РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной хоёрдохи пленум В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан байна. Россиин уран зураашадай творчестводо ленинскэ темые зүбшэн хэлсэлгэ, зоно хоорондын тематическа выставкэнүүдтэ, «Совет Росси» гэһэн республиканска дүрбэдэхи выставкэдэ бэлэдхэл пленумэй зүбшэхэ зүйлдэ оронхой.

РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Г. Коржев** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан хүшөөнүүд болон монументнүүдые бодхоохо, музейнүүд болон выставкэнүүдые шэмэглэхэ тухай РСФСР-эй уран һайханай фондын директор **А. Царицын** хөөрөө.

Олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-Герой" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо

Арба ба арбанһаа дээшэ үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоод, «Эхэ-Герой» гэһэн орден СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотатайгаар барюулха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1969 оной февралиин 24-нэй Указаар баталба.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

1. **Бадмаева Дари-Дулма** Гындуновнада — Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн.
2. **Бадмаева** Ханда Монтоевнада — Баргажанай аймагай Ярикта тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. **Богатых** Александра Николаевнада — Баргажанай аймагай Дэрэнэй совхозой хүдэлмэришэн.
4. **Будаева** Санжидма Цынгеевнада — Баргажанай аймагай Бархан һууринай гэрэй эзэн эхэнэр.
5. **Волкова** Евдокия Егоровнада — Хойто-Байгалай аймагай хүдэлмэрилэгшэ.
6. **Кайзер** Мария Фиориновнада — Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой хүдэлмэришэн.
7. **Кузьмина** Зоя Никифоровнада — Түнхэнэй аймагай Аршаан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
8. **Лалетина** Елизавета Павловнада — Зэдын аймагай «Мир» колхозой гэшүүн.
9. **Могилевская** Клавдия Ивановнада — Кабанскын аймагай Каменск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
10. **Степанова** Дулма Долгоровнада — Түнхэнэй аймагай Таблангууд һууринай гэрэй эзэн эхэнэр.
11. **Шурыгина** Лукерия Михайловнада — Загарайн аймагай Онохойн совхозой хүдэлмэришэн.

РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар комиссиһаа

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар комисси РСФСР-эй Гүрэнэй 1969 оной шангуудые олгохо хүдэлмэринүүдые абажа эхилээ.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ нүлөөлдэг, социалис реализмын гол ёһонуудта таараладаг, олониитын дунда үргэнөөр мэдээжэ болоһон литературын, искусствын ба архитектурын зохёол бүтээлнүүд хаража үзэгдэхөөр абтаха юм.

Шанда хүртэхэ зохёолнуудые гүрэнэй, творческо ба ниитын эмхинүүд зууршалжа болохо. 1968 оной июниин 15 хүрэтэр толилогдоһон (гүйсэдхэгдэһэн, олондо харуулагдаһан, бүтээгдэһэн) зохёол бүтээлнүүдые комисси тушаажа абаха.

Шанда дэбжүүлэгдэһэн зохёолнуудтай холбоотой асуудалнуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар комиссида хандахада болохо.

Н. К. КРУПСКАЯГАЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СВЕРДЛОВСК. Коммунис партиин элитэ ажал ябуулагшын 100 жэлэй ойдо зорюулан, Ураалай Алапаевск хотын ажалшадай гараар бэшэгдэһэн ном «Н. К. Крупскаятай уулзалга» гэжэ нэрлэгдээ. Надежда Константиновнае хараһан, тэрэнэй үгэ хэлэхыень шагнаһан, тэрээнтэй хөөрэлдэһэн хүнүүдэй дурасхаалнууд энэ ном соо суглуулагданхай.

КАЛИНИНГРАД. Вагон бүтээдэг заводой ханын газетэ нэгэ һонирхолтой фото-зураг толилбо. Залуу хүдэлмэрилэгшэдэй дунда баглаа сэсэг бариһан Н. К. Крупская зогсоно, тэрээнтэй зэргэлээд пионер Ваня Новиков оролсонхой.

Энэ зурагай уг түүхэнь иимэ юм. 1925 оной зун Харьковта байхадаа, Надежда Константиновна эндэхи кондитерскэ фабрикада ерэһэн юм. Тиихэдээ пионер Ваня Новиковтой тэрэ уулзажа, фото-зурагаа буулгахые дурадхаһан байгаа. Уданшьегүй Харьковта хэблэн гаргагдадаг «Дүлэн» гэжэ журналай гадар хуудаһанда фото-зурагынь толилогдоһон байгаа.

Коммунист Иван Васильевич мүнөө Калининградай вагон бүтээдэг заводой ахалагша инженерээр хүдэлдэг юм. Тэрэ 44 жэлэй туршада «Дүлэн» гэжэ журналай хуудаһые абажа ябадаг. Иван Васильевич Калининградай һурагшадтай ходо шахуу уулзадаг. Тиихэдээ Н. К. Крупскаятай уулзаһан тухайгаа, түрүүшын пионернүүдэй ямараар ажаһуудаг ба һурадаг тухай хөөрэдэг.

УССУРИЙСК. Н. К. Крупскаягай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан теоретическэ конференци Уссурийскэ багшанарай институдта болоо. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хотын олониитын түлөөлэгшэд хабаадалсаба. Тэдэнэр Н. К. Крупская тухай элидхэлнүүдые шагнаа.

КАЛУГА. В. И. Ленинэй хани нүхэр ба соратник Н. К. Крупскаятай уулзаһан тухайгаа үхибүүдэй уран зохёолшо Н. В. Богданов Тарусска районой Соёлой байшанда эмхидхэгдэһэн үдэшэ дээрэ хөөрөө. Ороной пионерскэ эмхи байгуулалгада Н. К. Крупскаягай хабаадаһан тухай мүн хөөрөө.

НАРЬЯН-МАР. Ненецкэ национальна округой Коткинско һургуулиин пионернууд 1933 ондо Н. К. Крупскаяда бэшэг бэшэжэ, пионерскэ отрядайнай танай нэрэмжэтэ болоо гээд дуулгаһан байгаа. Н. К. Крупская нэгэ хэды саг болоод пионернүүдтэ номуудые, пионернүүдэй гори ба бараһан эльгээбэ.

Һургуулиин пионернүүдэй совет мүнөө Н. К. Крупскаягай музей эмхидхэжэ байнхай.

(ТАСС).

...-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...ХЭР В. А. КУЗЬМИНДА ...ЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...ын автомобильна харгые ... габьяатай байһанайнь ...түрэһөөр 50 наһа түйсэ... ...дурамдуулан, Эрхүү — ...гэжэ автомобильна харгын управлениин главна инженер нүхэр **Кузьмин Василий Афанасьевич** Буряадай АССР-эй **габьяата инженер** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
...оной февралиин 26.

АЖАХЫН РЕФОРМЫН БОДОТО БЭЕЛЭЛ

ШЭНЭ ГУРИМ, ТҮРҮҮШЫН ҮРЭ ДҮН

ПАРТИИН ЦК-гай сентябриин Пленумэй тогтоолой бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилhээр гурбан жэл үнгэрөө. Промышленностиин хүтэлбэри болон түсэблэлгые hайжаруулха талаар энэ болзор соо горитой алхам хэгдэhэн, шухала хэмжээн бэелүүлэгдэhэн байна.

1968 оной июлиин 1-hээ манай «Забайкаллес» комбинадай бүхы 22 предприяти түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороо hэн. Оронойманай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын олон предприяти ажалаа шэнээр эмхидхэжэ, зарим тэды дүй дүршэлтэй болоhон байгаа. Комбинадай коллективүүд түрүү предприятинуудай дүй дүршэлтэй танилсаhан байбашье, шэнэ гуримда орохын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэhэн, шухала олон асуудал шиидхэhэн, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэхэ тухай яhала бодомжолжо үзэhэн байна.

Шэнэ гуримаар хүдэлhэн хахад жэлэй үрэ дүн согсолжо болохо юм. Тэрэ юу харуулнаб гэхэдэ, ой модоной промышленностиин бүхы предприятинууд жэгдэ hайнаар ажаллажа гараа бэшэ, харин тэдэнэй хүдэлмэридэ элдэб бэрхэшээл тохёолдоhон байна. Согсолон хэлэхэ болоо hаа, шэнэ гурим бүхы дээрээ үлэмжэ hайн байба. Комбинат экономическа талаараа hайн үрэ дүн түйлаа. Модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинууд бэлэдхэл хэхэдээ, хуушан түсэбөө шэнэлhэн, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ арга боломжо хараалhан байна.

Комбинат продукци худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ hайн үрэ дүн болоно гэжэ мэдээжэ. Шэнэ гуримай гол шухала нэгэ эрилтэнь хадаа продукци наймаалха түсэбэй дүүргэлтэ болоно ха юм. Урзанда жэлэйхитэй сасуулхада 6,9 миллион түхэригөөр ехэ продукци худалдагдаа. Харин комбинат шэнэ гуримай нүгөөдэ гол шухала эрилтэ — гүрэндөө олзо доход оруулха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Энэ дутагдал өөрын үндэhэ hуурtай, ушар шалтагаантай юм.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гурим хадаа өөрын онсо илгаатай зорилго предприятинуудай урда табиба. Комбинадай коллективүүд промышленностиин үрэ дүн согсолон хараха, дүй дүршэлыень халан абалсахадаа, ой модоной hалбарида таарамжатай, ашаг үрэ үгэхэ хэмжээ бэлэрэн олоhон юм.

ПРОДУКЦИ худалдаха түсэбые дүүргэхын тула бии байhан арга боломжоёо хэрэглэхэ шухала болобо. Жэшээ харуулхын тула Шулуутайн леспромхоз абажа үзэе. Урдань леспромхозой коллектив модо худалдаха, hайн шанартай, хараалагдаhан сортиментын ёhоор модо бэлдэхэ асуудалаар ехэ hонирходоггүй байгаа. Модо бэлдэхэ даабари дүүргэбэл, ажал хэрэг бүтээ гэhэн тобшолол хэгдэдэг hэн. 1967 ондо балансын ёhоор 183 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаhан байгаа. Ой модон хомор, мүн hайн шанартай модо бэлдэхэнь хүшэр гэhэн шалтаг яhала урдаа баригдаа бэлэй.

Харин шэнэ гурим бэелүүлхэдээ, иимэ шалтаг бариха, элдэб бэрхэшээл дурдаха арга hалаа. Яахаб. Шэнэ гуримай эрилтэ шанга. Ямар арга боломжо бииб, ямар хэмжээ абаха хэрэгтэйб? Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, бүхы коллектив энэ асуудалда харюусаха, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ баатай болобо. Тус коллектив hайн шанартай модо бэлдэхэ, хэрэглэгшэдэй эрилтэ тодорхойлхо, тиигэжэ продукци худалдаха даабаряа заатагүй дүүргэхэ хэмжээ бэелүүлжэ эхилhэн юм. Энэнь hайн үрэ дүн харуулба. Шулуутайн леспромхоз 1,5 миллион түхэригэй олзо доход оруулhан, даабаряа 200 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Ардасаанай леспромхоз, 1967 ондо 27 мянган түхэригэй гарзада ороо hэн. Үйлэдбэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэн хүтэлбэрилхын, экономическа талаараа hайн үрэ дүн харуулхын тула модо бэлэдхэлэй, шэрэлгын технологи нарижуулха, ажалай эмхидхэл hайжаруулха хэрэгтэй болобо. Ардасаанай леспромхоз багашагшье hаа, үнгэрhэн жэлые 200 мянган түхэригэй олзо доходтойгоор үдэшэhэн байна.

Комбинадай коллективүүд үйлэдбэреэ хэр ехээр хүгжөөжэ, ашаг үрыень дээшэлүүлжэ байнаб? Ажахын реформо экономическа урмашуулгын ямар фонд байгуулха арга хангааб?

ХАХАД ЖЭЛЭЙ үрэ дүнгөөр 3 миллион 334 мянган түхэригэй материальна урмашуулгын, 395 мянган түхэригэй социально-культурна болон гэр барилгын фонд, мүн үйлэдбэрээ үргэдхэхэ 628,0 мянган түхэригэй фонд байгуулагдаа. Комбинадай олонхи предприятинуудта жэлэй үрэ дүн согсологдожо, хүдэлмэришэд материальна талаар урмашуулагдаhан байна. Ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, хамтын хэрэгтэ туhа нэмэри оруулалсадаг хүдэлмэришэд хахад hарын салингай тухай мүнгэн шанда хүртөө.

Экономическа урмашуулгын юрын фондтой болоhон предприятинуудай байдал hураггүй hайжарба. Урмашуулгын фондын ехэнхи хубинь ажалай эрхэ байдал hайжаруулха, социалис мүрысөө ашаг үрэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Зарим предприятинууд ой тайга соо хүдэлжэ байгаа модошодоо түлөөhэгүй халуун эдеэ хоолоор хангадаг болоо. Хандагатайн леспромхоз хүдэлмэришэдөө түлөөhэтүй халуун эдеэ хоолоор хангана. Хүрбын леспромхоз эдеэ хоолой түлөөhэнэй ехэнхи хубиие түлэжэ, модошодоо эдеэлүүлнэ.

Ой модоной промышленность хүгжөөхэ гол шэглэл тодорхойлон олохонь тон шухала. Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, мүн үйлэдбэреэ хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан мүнгэнэй түхэриг бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ эрилтэ табигдаhанхай. Экономическа энэ гол шэглэл бэелүүлхэ талаар зарим тэды алхам хэгдэжэ байна. Нёдондо жэлэй үрэ дүн харахада, продукци үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэhэн мүнгэн зөөри ашаяа харуулhан, түхэриг бүхэнииинь харюулагдаhан болоно.

Ажахын рефоромоор үгтэhэн эрхэеэ бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжо предприяти бүхэндэ бии. Тэдэнэй амжалта предприяти, хүтэлбэрилэгшэд болон хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлhээ, анхарал оролдолгоhоо дулдыдаха болоно. Жэшээлхэдэ, Хандагатайн леспромхоз продукци худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула бэлэдхэгдэдэг модоной шанар hайжаруулха баатай болоо hэн. Модо бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтээр предприятиин ажал сэгнэгдэхэеэ болёо. Харин ямар шанартай модон бэлдэгдээб, хараалагдаhан сортиментээр гү, али үгы гү, продукци худалдаха даабари дүүргэгдээ гү гэжэ предприятиин хүдэлмэри тодорхойлогдоно. Тиимэhээ бага комплексно бригада бүхэн hайн шанартай модо бэлдэхэ, хаядаhа гаргахагүй гэжэ оролдодог болоо.

ТҮСЭБЛЭЛГЫН болон экономическа урмашуулгын шэнэ гурим ой модоной промышленностиин предприятинуудта аша туhатай байба. Харин шэнэ гуримда ороhон бүхы предприятинууд hайн дүн түйлээ бэшэ. 22 предприятиин 9-иинь продукци худалдаха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Мүн зарим предприятинуудта салин хүлhэнэй ургалта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабариин ургалтаhаа үлүү болоо.

Ажахын шэнэ реформо амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо модо бэлэдхэлэй предприятинуудта бии. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, техникээ зүбөөр, hайнаар ашаглаха шухала болонхой. Үбэлэй үедэ комбинадай предприятинуудта бага комплексно 300 бригада хүдэлнэ. Тэдэнэй хэрэглэдэг тракторнуудай хахадынь шахуу дулаан гаражаар хангагдаагүй байhаар. Тиимэhээ трактор дулаасуулха, хүдэлгэхын тула ехэ саг хаягдана. Тодорхойлон хэлэхэдэ, үдэр бүхэндэ 150 машина-час дэмы hалана гээшэ. Ьара, жэл дээрэ абажа тоолоо hаа, ямэтэ ехэ сагай мини гээгдэдэг, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ арга боломжын хэрэглэгдээгүй байhаниинь элирнэ. Гална погрузчик, бульдозер, онлоошье техникэ мини байлгагдана.

Комбинадай предприятинуудта хэмhээ үлүү гаргаша ехээр хэгдэhэн занлаа. Энэ ехэхэн дутагдал болоно. Саг соогоо продукци ашажа ябуулаагүй, вагонуудые мини байлгаhанай, договороор хараалагдаhан уялгаяа дүүргээгүй байhанай түлөө 1 миллион 435 мянган түхэригэй яла түлэгдэhэн байна. Энэнь нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада 610 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Комбинадай предприятинууд түрүүшын үрэ дүн согсолжо, түйлаhан амжалтаяа, хэhэн алдуугаа элирүүлжэ байна. Шиидхэгдэхэ ёhотой зорилгошье тоо[...] рим ажахын [...] урда хатуу шалгалта [...] ёhоор, экономикоёо [...] даланггүйгөөр ажахы [...] хогүй байhаниинь [...] Предприяти бүхэн ү[...] жөөхэ холын хараата[...] хо ёhотой болоно. [...] дүүргэхэ, арга боло[...] лэн хэрэглэхэ, техник[...] тэйгөөр хэрэглэхэ асу[...] сэб соо оруулагдаха ё[...] бэрээ зүбөөр хүтэлбэри[...] лэг газарта амжалт[...] ушартай. Хүдэлмэри[...] үүсхэл хүгжөөн дэлгэ[...] ла. Ажахын реформо[...] жоёо элирүүлэн хэр[...] харгы ой модоной [...] стиин хүдэлмэрилэгшэ[...] жэ үгтэбэ.

В. [...]

«Забайкаллес» [...] үйлэдбэриин таhаг[...]

ЗАЛУУ НАhАНАЙНЬ НҮХЭСЭЛ

(ОЧЕРК)

Байгша hарын тэн багаар гэнтэ дулааража, саhанай хайлажа эхилхэдэ Гена Дамеев ехэ баярлабагүй.

— Энэшни хүйтэрхын лэ тэмдэг хэбэртэй... Ехэ холуур бү адуулая саашань. Саhан ороод, бордоhолжо эхилээ hаань алдахадаа болохобди! — гэжэ хонидоо туужа гарахаяа байhан hамгандаа хэлэбэ. Тиигээд Балжимынгаа сайгаа уужа дүүргэхэлээр, хүхюухэн шарайень адаглажа хараад, баяртайхан байхадань урмашан, — ши өөрөөншье дулаанаар хубсала! — гэбэ.

Эдэ хоёрой Генэнь ехэнхидээл хонидоо туужа гарадаг hэн. Үнгэрэгшэ намар урда урдынхиhаа ута байжа, дулаахан үдэрнүүдэй болохолоор Балжимаяа мордохуулдаг байгаа. Нааhаа малай хойноhоо ябажа үзөөгүй тула шэнэ ажалдаа hураха, дүршэхэнышье ехэ hэн. Тиигээд шэнэ ажалайнгаа амта үзэхэ бүреэ адуулагада гарахамни гэжэ булялдадаг болохододоо энэ мүнөөншье дулаанаар хубсала гэжэ байна.

Балжима үглөөнэй амтатайхан нойрhоо үшөөл хахасаагүй ухибүүдээ таалаад, гэрhээ гараха дээрээ:

— Эдеэнь бэлдээ hэм. Дан орой болотор бү унтуулаарай, — гэбэ.

— Тиимэ лаб даа. Иигээд hэрюулхэб. Ябахашье сагни болошохо, — гэжэ үбгэниинь харюусаба.

Гена, нээрээшье, hамтанайнгаа гарататай адли центр ошохоёо тухеэржэ эхилээ hэн. Эртэлээгүй hаа, нөёдые совхозой контородо барихагүйш. Тэдэш хүдөө, малшадта ябаашаhан гү, али аймаг дуудуулhан, үгы байха. Тиихэдэнь hөөргөө hула галгуулхаш. Арай гэжэл үдэшэлэн ерэхэдэшни уhагүй хонидшни үнөөхил урдаhааш маараалдаха, бүри хэзээлигүй болонхойнууд нарбиилдажа, үбдэгсөө хог дээрээ хэбтэхэ. Аяар дүрбэдэхи үдэрөө уhагүй үнгэргэхэнь. Үшөө нэгэ гурбан үдэр энэ зандаа байбалнь, хонидшье муудаhаха даа. Хүшээ алдаха, хабарай хатсууда туража эхилхэ. Тиихэдэнь шарашье тоhо шудхаа hаа абархагүйш. Тураhан хонид хатайрдахадаа бэлэн, мүн отондо муу оролог, эсэстэнь хурьга үсөө абахаш, уялгаяа дүүргэнгүй үлэжэ, адаг муу хонишон гэhэн нэрэдэ хүртэхэш!

Эгээл иимэ байдалай эхиндэ тулажа ерээд байhан Геннадий Дамеевэй сээжэдэ түбэгтэйхэн үбшэн лугшана. Нээрээшье, ямар hанаа амар хүтэлбэрилэгшэд гээшэб! Доржиев зоотехник, совхозой ОТФ-э даагша Жигжитов хоёр юундэ харагдахаа болишооб? Ай, халаг, директор Дагбаевшье ябаа hаа, хүрэжэ бүтэшэhэн артезан худаг тухайнь нэгэ хэмжээ абаха байгаал. Дээрэнь гэр барьаад лэ, түмэр пээшэнээр дулаасуулаад hаа, гэдэжэ уhа үгэдэг болохол ёhотой hэн...

Гена hургуулида орохо ухибүүдэй гурбан ухибүүдэйнгээ ехыень hэрюулжэ, дүүнэрээ лагаад эдеэлүүлхыень, юу хэжэ үнжэхыень, үдэр эжынгээ ерэхэдэ сайень халаагаад байха тухай даабари үгэбэ. Тиигээд хүнгэхэноор хубсалжа, газаашаа гарана.

Сэлмэг үдэр болохо гү, али hалхилха гү? Хонишоной нюдэндэ тэнгэриин хаяагай харахан үүлэнүүд торожо. Захын эхинэй ойн модод шууяагүйхэноор харагдаба. Ехэ аалин иимэ намдуу үглөө байhан аад, тээ үдэр тээшээ гайтайханаар хубилшадаг юм. Гүндэ нютагтаа адуушанаар хүдэлхэ үедөө ципэжэ тэнгэриин зан нилээд шарайшаhан байха. Тиимэhээ хонидоо туужа гараhан Балжимадаа «Дүтүүр адуулаарай» гэгшэнь зүбтэй байбал ха. Үшөө үдэршни газарта оршодог совхозойгоо центр ошохо дураниинь hалаба. Мүнөөдэр бууса шадараа үнжэбэлнь дээрэ хэбэртэй. Саhан ороходоо болохо.

Иимэ шиидхэбэри абаха мүртөө Гена мулhэнэ хиидэг hүхээ, хүрса лоомоо, хүрээсэ абаад, зүүн хойто шугы тээшээ ябажархина.

Уhан! Хүн амитанай, адууhа малай, бүхы амиды юртэмсын улаан тол. Тэд иимэ шухала юумэн аал, Үдын совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ юундэ мартагдашаhан байгааб? Дамеевэй отарын газаахи артизан худаг дээрэ дулаан гэр барюулагдаха, энэ худагhаань үшөө Карл Тангановай түрэхэ хонид уhалдаг байха гэжэ найдуулhан аад, юундэ энэ үгэдөө хүрэбэгүйб?

Хүндэхэн бодолнууд Генын толгойдо орoно, газетэ, журналнуудшье саг соогоо ерэхэгүй, агитаторнуудшье ябахагүй. Хилээмэндэ гэжэ аяар Хори ошохош. Эрмэлзэл, оролдолгынгоо хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө дэмжэгдэхэгүйдэ урмаа хухархаар даа! Тэд яахабши, уhагүй хонидоо абарха хэрэгтэй, тэрэ булагаа малтажа эхилнэ. Нилээд ехэ газарта үргэлжэ хүрэhэн мүлhэн хушалтын тэгэн дунда hэеы гэрэй шэнээнээр обойгоо. Гараха нүхэеэ оложо ядаhан уhан иигэжэ түрижэ байна ха юм. Тэрэ уhанда хүрэхэ хэрэгтэй. Мүнөөдэршье үрдеэгүй hаа, үглөөдэр хүрэхэ байха. Мүнөө үдэшэшье хонидоо уhалжа үрдеэгүй hаа, үглөө үглөөгүүр ундалуулхал! Ьүхын буухада сэсэржэ, ломойнь үзүүрhээ түгдэрэн уhаhаар, хүрзынь альганда абта абтаhаар мүлhэн хонхойжо эхилбэ. Түмэр шэнгээр ян хүрэшэhэн мүлhэн хатуу, тэд залуу хонишоной зориг бүри хүрсал. Үглөөнэй сагаан жабар хүбүүнэй хүри улаан хасарые долёоно, хоротойгоор хайрана, тэд залуу бэеын ульhан бүри халуун лэ. Тэрэ хүүртигээ тайлажа хаяба. Ажалнье орьёлшоно.

Энэ үедэ Балжима хонидоо хагдалуулаад, сэбэр саhатай баруун хүнхэрэйнгөө арада гаргаба. Тэндэ саhалуулжа байлгад гээд, hөөргэнь хагданда туунa. Наранай нилээд дээрэ гарааашье hаа, газаа хаpалганшаг. «Бага наhаяа адуу дахажа хүн болоhон ха даа Генэмни тэнгэриин шарай тухайлха байбал даа. Нээрээшье шуургалхань хэбэртэй... Хэды жэл үнгэрөөд байхада бишье өөрhөөн өөрэгүй болохол байхаб», — гэжэ бодоно. Тиигээд шамдуухан сайлажа, хүүгэдээ эрьеэд ерэхэ гэжэ гэр тээшээ гүйлгэжэрхибэ. Буусадаа нилээд дүтэлөөд ябатараа зүүн хойто булаг дээрэ мүлhэ хиижэ байhан нүхэрөө харажархина. Сэн бүн болошонхой, нюргаа халташье тэнииилгэхэ сүлөөгүй ажаллажа байхадань хайралшаба, гүйлгэжэ ошохо, туhалха дураниинь хүрэбэ. «Хори дээрэ байхадаа амар hуудаг hэн хабди даа. Гена шофёрлохо, бинь багшалха... Дулаан гэршье байгаа. Аяар зургаан жэл багшалhан аад, нээрээшье, ятараа гэнтэ хүдөө гараха дурамни хүрөө юм бэ? Мүүшье хүдэлнэгүйш, дүршэлтэйшье болоош. Багшалаа ха даа багшала гэжэ Генынгээ хэлэхэдэ өөрынхеэрээ булялдаhан hэнби. Тэд үбгэмни хадаал үгым дуулаа hэн лэ даа. Хонидо ороhоор таба hара болошохомнай. Ерэхэ жэл зуhагтань эртэ түрүүлхэбди, мүнөөл хүшэнь зангидхажа абаха ёhотойбди гээ hэн», — гэжэ бодоно.

Хонишон бүхэнэй ухаан сэдьхэлhээ гарадаг юрын лэ бодолнууд. Тэд эдэ бодолнуудай саана гүнзэгы удхатай, ехэ эрмэлзэл нюуглданхай байдаг. Тэдэн тухайгаа ажалша бэрхэ, урагшаа бодолтой, юрын зантай хүнүүд hайрхадаггүй. Хэн нэгэндэ хөөрэжэ үгэхэ болоо hаа эшэхэ бшуу.

Гена Балжима хоёршье эгээл тиимэ зон байха. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойе угтуулан, «Мал ажалда залуушуул олоороо гарая!» гэhэн уряа үнгэргэгшэ жэлэй октябрьда ВЛКСМ-эй Хориин райкомой түнхагхахада тэдэнэр түрүүшүүлэй тоодо мэдүүлгэ баряа юм.

— Бидэ баярлааашье, омогорхоошье hэмди, — гэжэ ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Дугар Санжиев залуу хонишод тухай Анаагай совхоздо ябахадаа хурьга абажа байhан басагадта нэгэтэ хөөрөө бэлэй. Тэрэ иигэжэ үргэлжэлүүлээ hэн. — Дамеевтэн мүүшье ажалтай байгаагүйл даа. Салингааршье hайн hэн. Тэдэниие хүмүүжүүлhэн, хүн болгоhон түрэл комсомолойнгоо уряалхада, эсэгэнэр, аханарайнгаа халаан болохоор, тэдэнэй хэжэ байhан хэрэгые үргэлжэлүүлхэээр бэлэн байhанаа мэдүүлээ бшуу. Түрэл партимнай, аха нүхэднай иимэ эрмэлзэл ехэтэй залуу үетэниие хүмүүжүүлжэ шадаа, ерээдүймнэй найдамтай. Гена Балжима хоёр Үдынгөө совхозой хүн зондо хүндэтэй, ажалша бэрхэ, архи тамхи дэрлэдэггүй, хүүгэдээ ёhотоор үндылгэнэ гэжэ тэдэнь баясадаг!

Иимэ үгэнүүдые өөhэд тухайнай зон хэлсэнэ гэжэ дуулаа hаа гү, али магтуулаа, суурхуулаа hаа, Дамеевтэн нээрээшье эшэхэдээ болохо. Тиимэ юрын, hайрхуулха дурагүй зон юм.

...Балжимын гэртээ ороходо ухибүүдынь үни бодожо эдеэлhэн, наадажа байгаа hэн. Нюур гараа угаанхай, хубсаhа хунараа зохидхоноор үмдэhэн. Плита дээрэ халуун сай, гэртэ дулаан. Ехэ түргэхэн бараагаа өөдэ татажа, шорой шохойгоо хэмаадхина. Аяга табагаа хуряана. Хүн зоноойшье гэнтэ ерээ hаа зохид байха бшуу. Дамеевтэн иимэ журамша юм. Тэдэнэй хонидойнь байра, буусэ хорёошье яндагарханаар түхеэрэгдэнхэй, үбhэ тэжээлынь элбэг бэлдэтэй.

— Эжы, хэдыдэ ерэхэбта? — гэжэ Балжимын сайлажа дүүргэд, hөөргөө түхеэрхэдэ ухибүүдынь үрдилдэн асуунад.

— Үдэшэлэн аб даа. Абатнай мүнөөдэр хонёо адуулха сүлөөгүй ха юм.

— Юундэ?

— Малнай уhагүй.

— Юундэ?

— Зай, «юундэ, юундэ»? Худагнай хүрэшөө гэлсэхымнэй дууланагүй гүт? Хүнэй ерэhэнhээ хойшо мүшхөөд hалахагүйт. Энэтнэй таанадай ойлгохо юумэн бэшэ! Эбтэйгээр наадагты саашаа. Абатнай ерэжэ сайлаха болоол ха. Тоомоо таhараа hаатнай харaахабшабы даа! — гэжэ эхэ ухибүүдээ зандаад, газаашаа гаража, хонидой хогто табиhан морёо барина. Тэрэ үдэшэ болотор дахин буухагүйгөөр мордобо.

Балжима булаг дээрэ ерэхэдээ hалхинай улам шангадаhые ойлгоо hэн. Тиимэhээ:

— Түргэн хонидтоо ябыш, юу бэдэржэ энээгүүр ерээбши! Дүтэлүүл, баруун хүнхэргөө асаараарай. hалхинай түргэдхөөр шэнги болоо hаань, хотондоо оруулха юм саашань, — гэжэ үбгэнэйнгөө хэлэхэдэ гайхабагүй.

Гена габшагай ажаллаа. Нооhон самсань сэн бүн болонхой, нидхэнүүтэнь, малгайдань мүлhэнүүд хүрэшөо. Бухэли hэеы гэрэй сүм ооошохоор гүнзэгылhэн нүхэн сооhоо тэрэ мүлhэ шадэлжэ байба.

— Гарахаар шэнги гү? — гэжэ hамганиинь асууна.

— Уhатай болохол хабди! Шүдхэрые, үнинэй малтаха юм аад...

Эдэ үгэнүүдэй hүүлээр Балжимыв шарай гансата хүхюутэй болошоно. Генашье урматайгаар нүхэр тээшээ хараба.

Гайтайхан хүшэр ажалай нэгэ үдэр Дамеевтэнэй сэдьхэл урма баяраар иимэ дүүрэн, зоригоор түгэс зандаал байгаа hэн. Тэд тиимэ байнгүй аргагүйл. Энэ тэдэнэй залуу наhанайнь нүхэсэл бшуу.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Хори.

Улаан-Үдын пристаниин электромеханик Федор Николаевич Дроздов түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Зунай сагта — теплоходуудай ябажа эхилхэдэ, нүхэр Дроздов радистаар хүдэлдэг юм. Тэрэ ямаршье хүдэлмэридэ ябахадаа хододоо ажалай hайн амжалта түйлана. Зураг дээрэ: Ф. Н. Дроздов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАhАН СЕЛЬСОМСОВЕДҮҮД

Республикын Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселогуудай Соведүүдэй хоорондо үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба. Тиин ажалшадай депутадуудай сельскэ, посёлогой, сомоной Соведүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй бүхы гурим дүүргэжэ, нэгэдэхи hуури эзэлhэн Хяагтын аймагай Наушки поселогой Соведтэ (гүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ И. Ф. Фролов, гүйсэдкомойнь секретарь В. И. Сафонова) Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 275 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Хоёрдохи мүнгэн шан—175 түхэриг Мухар-Шэбэрэй аймагай Мухар-Шэбэрэй сельскэ Соведтэ (гүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ С. Г. Ревенский, гүйсэдкомойнь секретарь Е. С. Гусляков) барюулагдаба.

Кабанскын аймагай Байгал-Кударын сельскэ Совет социалис мүрысөөндэ гурбадахи hуури эзэлжэ, 135 түхэригэй шанда хүртэhэн байна.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай Жаргалантын, Улаан-Үдын аймагай Иволгын, Прибайкалиин аймагай Горячинскын, Баунтын аймагай Муйска, Загарайн аймагай Элхиин, Хориин аймагай Хориин, Баргажанай аймагай Үүрэг-Шитханай, Түнхэнэй аймагай Жэмhэгэй, Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналейн, Ахын аймагай Сойодой сомоной, сельскэ Соведүүд үнгэрhэн үе соо социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, hайн амжалта түйлаа гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзай Буряадай обком тэмдэглэhэн байна.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

„НЮДАРГААР ХОЛО ОШОХОГҮЙШ"

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын январиин 25-най номерто толилогдоо hэн.

Тэрээн соо Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй хэлхээ холбооной таhагай монтер И. С. Ларионовой саг үргэлжэ архидадаг, гэртээ ерэжэ, шаг шууяа татадаг, hамга, хүбүүгээ хараадаг, сохидог, газаашалдаг тухайнь шүүмжэлэгдээ hэн.

— И. С. Ларионов бүдүүлиг аашаа, маншалдаа гаргадаг байhанайнгаа түлөө хоёрдохёо суудлуулжэ, 2 жэл 3 hараар эрхэеэ хаhагдаа, — гэжэ Түнхэнэй аймагай прокурор А. Сокольников редакцида мэдээсээ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУД

«ЛЕНИН БА ЗАЛУУШУУЛ» ГЭhЭН УРЯА ДОРО

Улаан-Баатарай түмэр харгы социалис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Монголой түрүүшын предприяти болоно. Монголой, Советскэ Союзай мэргэжэлтэд энэ предприятида суггаа хэдэн жэл соо хүдэлмэрилнэ.

«Ленин ба залуушуул» гэhэн уряа доро Монголой түб хотын түмэр замда 90 үдэрэй добтолго эхилбэ. Ленинскэ үзэл сурталтайгаар, революционно ёho заншалда дуратайгаар hурагшад болон залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлгэ энэ добтолгын гол зорилго болоно. Добтолгын үедэ лекци, уншалга, революциин ветерануудтай, совет мэргэжэлтэдтэй, Ильичэй образ дээрэ хүдэлдэг мэдээжэ уран зохёолшод ба артистнуудтай уулзалга, совет композиторнуудай дуунуудые сээжэлдэлгые Монголой ревсомолой организацинууд эмхидхэхэ, үнгэргэхэ юм. Мүн совет фильмүүдэй фестиваль үнгэргэгдэхэ байна.

Ленинскэ комсомолой ажалай баян дүй дүршэлые ревсомолой организацинууд эдэ үдэрнүүдтэ бүри эдэбхитэйгээр залуушуулда ойлгуулха болоно. hайнаар hурахабди, ажаллахабди гэжэ пионернүүд, hурагшад — ревсомолой гэшүүд, хүбүүд ба басагад үгэеэ үгэнэ.

Тепловозуудые заhабаригүйгөөр 100.000 километртэ ябуулхын, мүн пассажирнуудые культурнаар хангахын түлөө мүрысөөндэ Монголой залуу түмэр замшад эдэбхитэйгээр оролсобо.

Ш. ДОРЖГОТОВ,
Монголой журналист.
Улаан-Баатар.

«МИНСК» БОЛГАРИДА

Видино городой химическэ комбинадай электронно-тоололгын түбэй барилгын проект Болгариин мэргэжэлтэд зохёобо. Энэнь орон доторхи түрүүшын иимэ түхеэрэлгэ болоно. Советскэ Союзда бүтээгдэhэн «Минск» гэжэ электронно-тоололгын машина энэ түбэй «ухаан бодол» болохо юм. Экономическа, техническэ, технологическа гурбан янзын мэдээсэлнүүд нэгэ доро эндэ шэнжэлэгдэхэ байна.

Богомил ЯНКОВ,
Болгариин журналист.
(АНН).

Софи.

ЗУРГААТАЙ МАТЕМАТИК

Оройдоол зургаа наhатай Андраш Бакош бүхы Венгри соо мэдээжэ болонхой. Мишкольц хотодо дүтэхэнэ оршодог Альшожольц тосхондо тэрэ хүбүүн ажаhуудаг юм.

Цыгануудай ажабайдалай түүхэhээ нилээд олон hонин зүйлнүүдые таабайhаань ойлгожо абаhан, хододоо хүхюутэй Андрашай үйлсэдэ гарахада үетэниинь баяртайгаар угтадаг байна.

Сээжээр тоололго тэрэнэй гол «аттракциониинь» болоно. Тэрэ үшөө уншажашье, бэшэжэшье шаданагүй. Хэды тиимэшье hаа, угаа түргөөр, тон зүбөөр сээжээр тооложо hуранхай.

Андраш ухибүүдэй гэртэ хүмүүжүүлэгдэнэ. Врачнар болон психологуудай шалгалта доро тэрэ байдаг.

Андрашай үзэг бэшэг шудалжа байhан тухай дамжуулга hаяхан Венгриин телевидени ха[...] шээр «6» тоо зүбөө[...] түлөө ехэтэ ядалдадаг [...] багшанарынь хөөрэнэ. [...] соо «6» тэрээндэ эгэ[...] байгаа. «Мянга [...] гурбан мянга табан зуу[...] үсхэбэрилhүүб»,— гэжэ [...] багшанараа гүйдаг байн[...]

Түрүүшын бэрхэшээ[...] багдаа. Алфавидай бүх[...] ба тоонуудые Андраш [...] дэдэг болоо. Гансал Ал[...] до удаан саг соо байла[...] ной мэдээжэ эрдэмтэд [...] хүбүүнэй hуралсалые [...] хүтэлбэрилхэ юм.

Габор СА[...]
Венгриин жу[...]

Будапешт.

АКАДЕМИ БАРИГ[...]

БУХАРЕСТ (Аджерпр[...] Румыниин түб хотын [...] барилгын ехэ хүдэлмэр[...] хэй. Республикын На[...] академиин шэнэ ин[...] байшангууд эндэ бодхо[...] бораторинуудынь шэнэ [...] ра болон приборнууда[...] дана. Физикын, биох[...] логиин, географиин [...] шэнээр бодхоогдожо [...] шангуудта орохо юм. Ер[...] түрүүшээр зарим бай[...] «шэнэ айлшад» бууж[...] байна.

«ХЕНДЕРСОН» ЭН[...] ТУШААНА

ГАВАНА. (Пренса [...] АПН) .Кубын инженер[...] Хендерсоной зохёоhон [...] сон» гэжэ шэнэ комба[...] шалга «Рубен Мартине[...] на» сентралиин пл[...] дээрэ амжалтатай ү[...] Советскэ трактор энэ [...] шэрэдэг юм.

Саахарай 8000 арроб[...] гые шэнэ комбайн оро[...] час хахад соо хуряаха [...] (нэгэ арроба 11,5 ки[...] алли). Өөрынгөө зохё[...] машиные үшөө hайн [...] түлөө ухаалан зохёогш[...] на. Республикын пл[...] дээрэ хэдэн зуугаад «[...] нууд» ерэхэ жэлдэ хүдэ[...]

ЭХЭ ОРОНОЙ АНХ[...]

ПХЕНЬЯН. (АПН-эй [...] Японда ажаhуудаг [...] гэгээрэлэй хэрэгтэ хэ[...] 299.754 мянган иен [...] на байдаг аха дүү ну[...] hаламжа үзүүлхэ [...] зууршалгаар КНДР-эй [...] рээhэнэй Централььна [...] эльгээбэ. Корейцүүдэй [...] университет Токиодо, [...] арбаад hургуули Японд[...]

Ьуралсалай энэ эмхи[...] нууд хүндэ хүшэр орхэ[...] хүдэлнэ: эндэхи засагаар[...] гуулинуудта материальна [...] ламжа үзүүлхэеэ арса[...] ниенъ хараадаа абажа, [...] Арадай Демократическа Ре[...] кын правительство болон [...] организацинууд саг үр[...] hаламжа үзүүлдэг [...] Японда ажаhуудаг коре[...] най ухибүүдэй өөhэдынг[...] хэлэн дээрэ hургуулида [...] университедтэ hурадаг [...] нүүдэй стипенди абаха [...] байха хэрэгтэ эхэ оро[...] гэдэг мүнгэн ехэ туhа[...] лоно. Хамта дээрээ 7.60[...] онhоо үлүүтэй иен [...] болгон КНДР эльгээгээ.

В. ПАРФ[...]

Монголой Арадай Республика. Түб хотын «Улаан-Баатар» гостиница.

ТАСС-ай фото[...]

БЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИЕ БАЙГУУЛГА, БЭХИЖҮҮЛГЭ, РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫЕ ҺЭРГЭЭН БОДХООХО ТАЛААР ТЭРЭНЭЙ ХЭҺЭН АЖАЛ ЯБУУЛГА

(1922—1928 онууд)

...мын урда тээхи түхэл- ...ажабайдалай социалис ...уданай гээгдэнги арадуу- ...замууд тухай В. И. ...агууехэ hургаал нацио- ...асуудалаар партиин шиид ...үндэhэ hуури боло-

...гээгдэнги арадуудай ...бэшэ байдалые усад- ...программые ...X съезд (1921 он) болон ...(1923 он) хараалhан ...дарлагдажа байhан ...удаанай гээгдэлые ...тула: нэгэдэхеэр, на- ...районуудта промышлен- ...хүгжөөхэ, хүдэлмэришэн ...национальна кадрнуудые ...эдэ районуудай бүхы ...социализмын үндэhэ ...шэнэдхэн байгуулха; ...түхэл маягаараа на- ...удхаараа социалис баян ...түрые хүгжөөхэ; гурба- ...национальна заха хизаар- ...социалис бай- ...хабаадуулжа шадаха ...Коммунис партиин органи- ...нютагуудта байгуулха; ...гэтэдэжэ ябаhан бүхы ...үлэмжэ хүгжэнги, нэн ...ород арадай зүгhөө hайн ...туhаламжа эмхидхэхэ; ...ород арадай шови- ...нютагай буржуазна на- ...эрид шууд тэмсэл ...съезднүүдэй шиидхэбэ- ...халагдаа юм.

...ленинскэ национальна ...бэелүүлгын, гээгдэнги ...бодото тэгшэ бэшэ бай- ...байдалгын шиидхэхы эрхэ ...нэгэн хадаа Влади- ...Ленинэй толгойлhон ...партиин зохёоhон совет ...болон автономиин үн- ...дээрэ манай ороной ...совет национальна гү- ...байгуулха хэрэг болоо.

...национальна районуудта ...байгуулга, национальна ...түрые тогтоолго граж- ...гадаадын сэрэгэй доо- ...hүүлээр илан- ...дэлгэрээ юм. Шэнэ ...болон автономито респуб- ...автономито областьнууд, ...округууд байгуулаг-

...ондо ССР-эй Союзые ...манай ороной арадуу- ...шухалын шу- ...хэрэг болоо hэн. Бүхы ...областьнуудай ажалшадай ...хэрэгүүдэй нэгэн ад- ...ушар, Совет засагай ин- ...национальна гүрэн болоожо ...түлөө совет республи- ...арадуудай нитын хүдэ- ...Энэ хүдэлөөнэй зо- ...эмхидхэгшэнь ...партиин, тэрэнэй вождь ...байгаа. ССР-эй Союз ...тухай Деклараци болон ...1922 оной декабриин 30- ...Соведүүдэй I съезд ...абтаа.

...байгуулга хадаа ленин- ...национальна политикын гай- ...илалта болоо. Энэ ха- ...ёhoop шэнэдхэн бай- ...үндэhэ hуури дээрэ ...политическэ, соёлой ...түргөөр хүгжэхын ту- ...совет республикануудай ...бэе бэедээ туhалалсаха. ...харилсаа hайнаар ...арга олгоhон байна.

...байгуулга Алас-Дурна ...Забайкалиие эзэрхэг тү- ...сүлөөлхэ үе саг- ...Урданай Дальневосточ- ...газар дээрэ Совет ...hэргээн бодхоолго, тэрэ- ...Росситай нэгэдүүлгэ ...Буряад-Монголой автономи- ...областиие нэгэдэмэл ав- ...совет социалис респуб- ...нэгэдүүлхэ бодото эрхэ ...бии болгоо.

...Монголой автономито ...байгуулhан ябадалые ...коммунистнууд революц- ...айхабтар ехэ удха шанар- ...гэжэ тоолоhон байгаа. ...арадай национальна гүрэн ...автономито республикын тү- ...байгуулhан ябадал хадаа ...талые хараhан ушар бэ- ...ниитэ гүрэнэй аша хэ- ...засагай национальна ...ёhoop байгуулагдаhан ...РКП(б)-гэй ЦК-гай нэрэ ...бэшэг соогоо пар- ...Буряад-Монголой обком бэ- ...Сибириин болон Алас- ...буряадуудай автономито ...нэгэдүүлгэ болбол ...бэшэ, мүн улас- ...удха шанартай гэжэ ...Буряад-Монголой об- ...hэн.

...Центральна Коми- ...Советскэ Правительст- ...арадай национальна ...аша хэрэгтэ айхаб- ...анхарал оролдолго таби-

...түрүүшын хахадта ...ЦК-гай Дальбюродо бо- ...Наркомнацида, ...Президиумдэ болон ...ЦК-да буряад арадай ...тухай асуудал зүбшэн ...партиин Центральна ...Буряад-Монголой АССР ...болохо тухай шиидхэбэ- ...абаа.

...майн 30-да ВЦИК-эй ...«...гэжэ тогтоогоо: ...болон урданай Даль- ...республикын Буряад- ...областьнуудые Буряад- ...автономито нэгэ респуб- ...нэгэдүүлхэ».

...арадуудай хани барисаа- ...дотор буряад арадай на- ...гүрэн түрэ — Буряад- ...автономито совет со- ...республика бии болоо юм. ...республикын бии ...дашарамдан, Буряад-

Монголой областной партийна организаци байгуулагдажа, тэрэнэй составта Прибайкалиин губерниин, РСФСР-эй болон урданай ДВР-эй Буряад-Монгол автономито областьнуудай коммунистнууд ороол-соо.

Областной партийна организаци өөhэдынгөө зэргэнүүдтэ бүхыдөө партиин 1298 гэшүүд болон кандидадуудтай, 98 ячейкэнүүдтэ нэгэдхэгдэhэн парткомууд түрүүгэйгээр нэгэ городой, 7 аймагуудай болон уезднүүдэй партийна организацинуудые нэгэдүүлээ. Захиргаанай бэеэ даанхай 10 хубиин хоёртонь (Хориин болон Агын аймагуудта) айкомууд түрүүтэй аймагай партийна организацинууд байгаагүй, харин аймагай партийна ячейкэнүүд байhан юм.

Областной нэгэдэхи партийна конференци (1924 оной март) автономито республика байгуулха тушаа, партийна организациие өөрынь бүридхүүлэн байгуулха, нютагуудта Совет засагай зургаануудые бэхижүүлхэ тушаа партийна организациин ажал ябуулгын дүнгүүдые гаргаа, ажахын, совет болон партийна байгуулалтын талаар гол зорилгонуудые тодорхойлоо.

Национальна республиканууд болон областьнуудай коммунис организацинуудые хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гээшые парти болбол ленинскэ национальна политикые болон бүхы дээрэнь социалис байгуулалта бэелүүлгын зүб нүхэсэл гэжэ тоолоhон байха юм.

Партиин шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, областной партийна организаци хүдэлмэришэдэй, ажалша таряашадай дундаhаа өөhэдынгөө зэргэнүүдые ургуулжа, үндэhэн арад зоной түлөөлэгшэнэрые партида абаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа. Тэрэнэй эсэстэ ячейкэнүүдэй болон кандидатска бүлэгүүдэй тоо 1929 оной январьда 301 хүрэтэр, тиихэдэ тэдэнэй коммунистнуудай тоо — 5324 хүн, тэрэ тоодо буряадууд — 117-hoo 1487 хүн хүрэтэр олошороо.

Үндэhэн арад зоной ажалша эрхим түлөөлэгшэнэрые партиин зэргэдэ эдэбхитэйгээр оруулhан, буряад нютагуудта болон аймагуудта партийна организацинуудые байгуулhан ябадал социализм байгуулгада буряад ажалшадые хабаадуулха хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ.

Ороной түбэй промышленна районуудта орходоо ондоогоор зүүн зүгэй национальна районуудта партийна организацинууд гол түлэб таряашадай тоогоор олошороо, тэдэнэрынь диилэнхи олонхидоо политическэ эрдэмгүй байхаhаа гадна, мүн үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүд байгаа. Энээниие хараадаа абажа, областной партийна организаци коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдые үзэл бодолой-политическэ талаар хүмүүжүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлээ. Энэ хэрэгтэ партийна гэгээрэлэй гуримаар коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдые марксистско-ленинскэ талаар hургаха асуудалнууд гол hуури эзэлдэг байhан юм.

Пропагандистнуудай кадрнуудай болон политическэ, илангаяа буряад хэлэн дээрэ, литературын дутуу байhантай дашарамдаhан ехэ бэрхэшээлнүүдые зайсуулжа, партийна организаци партийна гэгээрэлэй хэрэгые жэл бүри үргэдхөө, кружогууд болон политhургуулинуудай хэшээлэй үзэл бодолой удхые hайжаруулаа, республикын, тэрэнэй зарим районууд болон аймагуудай онсо илгаае хараада абалсан, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ hуралсалые хүтэлбэрилгын түхэл болон аргануудые hайжаруулаа. Тиигэжэ республикын коммунистнуудай олонхинь, партийнабэшэ эдэбхитэдэй нилээд ехэ хубинь политическэ эрдэмээ дээшэлүүлhэн юм.

Областной партийна организациин үзэл бодолой-политическэ хүдэлмэридэ партида харша элдэб хэлбэринүүдтэ: троцкизмда, «шэнэ оппозицида», троцкис-зиновьевой болон бусад бүлэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй асуудалнууд ехэ hуури эзэлhэн байха юм. Энэ тэмсэл дотор областной партийна организаци зүб, ленинскэ замаар ябаа. Тиигэжэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдые интернациональна талаар хүмүүжүүлгэдэ, ехэ уласай дээрэлхы шовинизм болон нютагай национализм гаргалгада эсэргүү тэмсэлдэ ехэ хүсэл оролдолгоёо гаргаhан байгаа.

В. И. Ленинэй зохёолнуудые хэблэжэ эхилhэн ушар республикын коммунистнууд болон ажалшадай, бүхы партиин, бүхы ороной үзэл сурталай-политическэ ажабайдалда айхабтар ехэ удха шанартай байгаа.

Партиин Буряад-Монголой обком В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнуудые, илангаяа национальна асуудалаар, коопераци тухай, тэрэшэлэн В. И. Ленинэй ажабайдал болон ажал ябуулга тухай олондо ойлгосотой номуудые буряад хэлэн дээрэ оршуулха тушаа хэмжээнүүдые абаhан байна. Ажалша буряадууд В. И. Ленинэй хэзээдэ мүнхэ зохёолнуудые түрэл хэлэн дээрээ уншаха, шудалха аргатай болоо. Зүгөөр энэ үедэ марксистско-ленинскэ литературые буряад хэлэн дээрэ хэблэхэ хэрэг үргэн далайсатай бэшэ байгаа. Юундэб гэхэдэ, республикамнай оршуулагшадай мэргэжэлтэ кадрнуудгүй байгаа бшуу. Зүгөөр буряадууд республикын бусад национальностьнуудай түлөөлэгшэнэртэ адли В. И. Ленинэй зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ уншадаг байгаа. Өөрынгөө вождиин сэсэн мэргэн зохёолнуудые уншажа, тэдэнэр коммунизмын илан мандаха байhаниие ойлгодог, этигэдэг боолоо.

Буряад орондо тэрэ үедэ партийна байгуулалтын эгээн гол шухала асуудалнуудай нэгэн хадаа кадрнууд тухай асуудалнууд байhан юм. Кадрнуудые олоорнь бэлдэлгын гурим, бодото ажал дээрээ бэеэ hайн талаhаа харуулhан коммунистнуудые хүтэлбэрилхы партийна тушаалнуудта дэбжүүлгэ хадаа хорёод оной эсэс багта кадрнуудай ехэ дутагдалые гол түлэб усадхаха, партийна зургаануудые бэхижүүлхэ арга республикын партийна организацида олгоо.

Республикын хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ороной бусад районуудhаа дээдэ шатын партийна зургаануудай эльгээhэн ород коммунистнууд нютагай кадрнуудые ургуулан хүмүүжүүлхэ, партийна организацинуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэээ.

Буряад-Монголой областной партийна организациие болон автономито республикые байгуулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ В. И. Трубачеев, М. М. Сахьянова, М. Н. Ербанов, М. И. Амагаев, А. Н. Широков гэгшэд ехэ юумэ хэhэн байна.

Ехэхэн бүлэг партийна хүтэлбэрилэгшэд урган гараа. П. А. Беляев, Е. А. Беляев, М. Б. Дворкин, Д. Д. Донгидон, Д. Д. Доржиев, Н. А. Зимин, А. К. Казак, Р. Я. Кацель, А. А. Маркизов, Д. А. Михайлов, Д. Мункин, Ф. М. Осодоева, Д. Н. Попов, Н. В. Серова, П. А. Сыренов, М. П. Хорошайлов, И. Д. Шиповских болон бусад райкомууд болон горкомуудай секретарьнуудаар, партиин обкомой таhагуудые даагшадаар хүдэлмэрилөө.

И. Д. Дампилон, А. Д. Данилов, И. А. Ильин, В. А. Кригер, Б. С. Сангадиин, Ф. И. Сахалтуев, Д. М. Убугунов, И. В. Ченкиров, Я. Т. Похосоев болон бусад совет хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэээ.

Областной партийна организаци ажалшадай Соведүүдые, профсоюзай, комсомолой, кооперативай, эхэнэрнүүдэй болон ниитын бусад организацинуудые бэхижүүлхэ, республика дотор ажахын болон соёлой байгуулалтада тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүсэл оролдолгоёо гаргаhан байха. Тиихэдээ партийна организаци марксизм-ленинизмын hургаалhаа, пролетариадай диктатура дотор ниитын организацинуудай hуури болон үүргэ тухай асуудалhаа үндэhэлдэг байгаа. Республикын партийна организацинуудай хүдэлмэриин ябажа байhан орёо эрхэ байдал, тэдэнэй үсөөн байhан ушар, хүдэлмэришэн ангиин тоогоороо үсөөн байhан ябадал, ажалшадай соёлой талаар доодо зэргын хэмжээн гэхэ мэтэ ниитын организацинуудта тусхай анхарал хандуулха эрилтэ табиhан байна.

Ниитын организацинуудые партийна талаар хүтэлбэрилхэ хэрэг гол түлэб комфракцинуудаар, тэндэ хүдэлмэрилдэг коммунистнуудаар дамжуулагдан, мүн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые дэбжүүлхын аргаар бэелүүлэгдэдэг байгаа. Ниитын организацинуудай ажал ябуулгые hайжаруулгын, тэндэ коммунистнуудай политическэ нүлөөе шангадхалгын асуудалнууд партиин обкомой болон айкомуудай пленумүүд дээрэ, партийна ячейкэнүүдэй суглаанууд дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа.

Эдэ бүгэдэн ниитын организацинуудые олошоруулгада, тэдэнэй хүдэлмэриие hайжаруулгада, арад ниитэтэй тэдэнэй холбоо барисаа бэхижүүлгэдэ туhалдаг hэн. Жэшээлхэдэ, 1923 ондо Буряадай профсоюзуудай дэргэдэ 5278 гэшүүд, тиихэдэ 1928 ондо — 18132 гэшүүн болонхой байгаа. Энэ үе соо комсомолой организаци 1416-haa 8837 хүн хүрэтэр олошороо.

Ниитэ-политическэ ажабайдалда эхэнэрнүүдые эдэбхитэйгээр хабаадуулhанай эсэстэ партийна органуудта, Соведүүдтэ, профсоюзууд болон ажалшадай ниитын бусад организацинуудта эхэнэр эдэбхитэд саг үргэлжэ олошороо. Жэшээлхэдэ, партиин айкомуудта 1928 ондо эхэнэрнүүдэй тоо — 11,8 проц., Соведүүдтэ 1927 ондо — 15,9 проц. болоо. 1926 ондо 3053 хүн эхэнэр профсоюзуудай гэшүүд гэжэ тоологдожо, али бүхы составай 20,4 процент болоhон байна.

Эхэнэрнүүдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри элдэб түхэлтэй байгаа, олон арга хэрэглэгдэдэг байба. Ород районуудта болон баруунай буряад аймагуудта ороной түбэй областьнуудайхида адляар делегадуудай суглаанууд олоор болодог hэн. Тэдэ суглаанууд партийна ячейкэнүүдэй дэргэдэ байгуулагдадаг, тэдэнэй хүтэлбэри доро хүдэлмэрилдэг hэн. Делегадуудай суглаанууд эхэнэрнүүдые политическэ талаар хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэрэй соёлой хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, эхэнэрнүүдые ниитын ашагтай ажалда бэлдэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэдэг бэлэй. 1924 ондо республика дотор 975 эхэнэр делегадууд, тиихэдэ 1928 ондо — 3300 болонхой байгаа.

Ниитын организацинуудые бэхижүүлэн, тэдэнэртэ түшэглэн Буряад-Монголой партийна организаци республика дотор ажахын болон соёлой байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгые амжалтатайгаар бэелүүлээ.

* * *

Республикын арадай ажахые hэргээн бодхоохо, Буряадай ажалшадые ажахын болон социалис түхэлтэй соёлдо хабаадуулха хэрэг ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг hэн.

Дүрбэн жэлэй империалис дайн, 1922 оной эсэс хүрэтэр унжагайрhан граждан дайн, Дально-Востотохи доботолго Буряадай hулаар хүгжэнги промышленностиие муудхаагаа. Национальна мэдэлэй болгогдоhон промышленна предприятинууд дээрэ мэргэжэлтэд, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд ехээр дуталдаад, түүхэй эдээр хангалга hайнаар табигдаагүй, түлишэ ехээр дуталдадаг байгаа.

Дайн сэрэг Буряадай хүдөө ажахыда ехэ хохидол ушаруулаа. Таряалангай талмай хороо, таряанай ургаса эрид шууд бага болоо, хүдөө ажахын гол hалбари болохо мал ажал ехээр муудашоо.

Шэнэ байгуулалтада шэлжэн оролгын үедэ совет экономикодо байhан үйлэдбэри эмхидхэлгын олон түхэл янза Буряад орондошье бии байжа, гээгдэнги хизаар байhан дээрэhээнь өөрын онсо илгаатай байгаа.

Буряадай нүүдэл, нүүдэл шахуу мал ажалай, хойто зүгэй агнууриин районуудта диилэнхидээ байhан патриархальна ниитын экономическа үйлэдбэри эмхидхэлгын түхэл янза нилээд хуби эзэлдэг hэн. Дэлгүүр дээрэ хилээмэ, мал ажалай продуктнууд болон загаhа худалдадаг байhан таряашадай, малшадай, загаhашадай ажахынууд жэжэ үйлэдбэри эрхилдэг байгаа. Гар олзобориhогшод болон гар дархашуул үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ ехэ hуури эзэлдэг байhан юм. НЭП-эй түрүүшын жэлнүүдтэ республикын экономико дотор нюдарган баяшуулай, ноёдуудай, ростовщигуудай, үмсын, диилэнхидээ жэжэ, худалдаа наймаанай болон промышленна предприятинуудые эрхилэгшэдэй ажахынууд олон бэлэй. Нюдарган баяшуул-ноёдой этигээдүүд патриархальна отогтой харилсаануудые хэрэглэжэ, буряад арад зоной дунда тодорхой экономическа нүлөөтэй, ажалша малшадые мүлжэлгын феодальна шахуу арга хэрэглэдэг hэн. Ниитын экономическа үйлэдбэри эмхидхэлгын түхэл янза мүн болохо гүрэнэй капитализм Буряад орондо үгы байгаа. Шэнэ социалис үйлэдбэри национальна мэдэлэй болгогдоhон промышленна предприятинуудай, түмэр замай болон уhан замай транспортын, гүрэнэй худалдаа наймаанай, гүрэнэй банкын үндэhэ hуури дээрэ бии болоожо, хүгжэжэ байгаа. Хүдөө ажахы дотор социалис үйлэдбэри эмхидхэлгын түхэл янзын эхи заха — коммунанууд болон артельнүүд бии болоожо байба.

Республика доторхи социально-экономическа харилсаануудай эдэ онсо талануудые хараада абалсан, партийна организаци Буряад ороной арадай ажахые hэргээн бодхоохо, социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулха талаар хүдэлмэри дэлгэрүүлээ.

Областной партийна организаци ажалшадай үүсхэлдэ, Россин Федерациин болон СССР-эй түбэй зургаануудай зүгhөө туhаламжада түшэглэн, республикын экономи-

дотор, тэрэнhээ гадуур промышленностиин зүйлнүүдые худалдаха дэлгүүрэй эрхэ байдал бии болоо. Техническэ түхеэрэлгые болон хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин эдэбхиие hайжаруулhанай ашаар ажалай бүтээсэ хэлбэрилтэгүйгөөр ургаа.

Республикын дээдэ зэргын экономическа зургаан — Арадай Ажахын Центральна Совет (ЦСНХ) байгуулагдаа. Энэ Совет гүрэнэй промышленностиин ажаллажа байдаг 12 предприяти нэгэдүүлээ, кооперативна болон үмсын промышленностиие хиналта дороо абаа, байгаалиин баялигуудые эдлэхэ хүдэлмэри хэжэ захалаа. ЦСНХ национальна ажахын кадрнуудые байгуулгада hайн үүргэ дүүргээ. Республикын гүрэнэй болон кооперативна предприятинууд дээрэ үйлэдбэриин комиссинууд болон кружогууд байгуулагдаа, олон тоото хүдэлмэришэдые хабаадуулгатайгаар үйлэдбэриин зүблөөнүүд хэгдэдэг болоо. Коммунистнууд болон комсомолшууд үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй эдэбхитэй хабаадагшадынь байhан юм. Областной партийна организациин хүтэлбэри доро промышленностиин гуламтануудые байгуулха тушаа Буряадай ажалшадай хүсэл оролдолго түрүүшын амжалта асараа.

1924—1928 онуудта Дээдэ-Үдын шэлэй, Сүхын арhанай, Доодо-Онгостойн хирпиисын, Сэлэнгын сульфадай заводууд, Дээдэ-Үдын, Сэлэнгын болон Онохойн модоной заводууд болон бусад предприятинууд hэргээн бодхоогдоhон шэнэдхэгдэhэн байна.

1923/24 онтой сасуулхада 1927/28 ондо промышленностиин продукци 2,3 дахин ехэ болоо. 1928 ондо республикын промышленность дотор социалис ажахы гол hуури эзэлээ, тиихэдэ үмсын ажахы гансал жэжэ промышленность дотор үлэhэн байна.

Экономикын гол hалбари мүн болохо хүдөө ажахы дотор дабшалта болоо. Тарилгын талмай 1923 онойхитой сасуулхада 1929 ондо 1,6 дахин ехэ болоо. Ороохото таряанай ниитэ суглуулбари 1923 оной хэмжээе хоёр дахин шахуугаар үлүүлээ. Малай ниитэ тоо хоёр үлүүтэй дахин олошороо.

Ленинэй кооперативна түсэбые хүтэлбэри болгон, областной партийна организаци партиин обкомой болон райкомуудай конференцинүүд, пленумүүд дээрэ Буряад орондо хүдөө ажахын коопераци хүгжөөлгын зорилгые тодорхойлоо.

Тусхайлбал, республикын ажахын районуудай ондо ондоо байhанда үндэhэлэн, областной гурбадахи партийна конференци (1925 оной ноябрь) арад зониие кооперативуудта нэгэдүүлгын иимэ гол түхэлнүүдые hайшаан дурадхаа. Гэбэл ороохото таряанай районуудта машинын товариществануудые, тозуудые, газар үйлэдбэрилгын артельнүүд болон коммунануудые, тэрэшэлэн мал ажалай товариществануудые болон тоhо-сыр үйлэдбэрилгын артельнүүдые байгуулха гэжэ дурадхагдаа. Мал ажалтай районуудта — адуу мори үсхэбэрилгын товариществануудые, эрье шадарай болон ой тайгын районуудта — кооперативна үндэhэ hуури дээрэ загаhа барилгын, ой модоной болон модо үйлэдбэрилгэ, олзобориин продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон худалдалга, шухала зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр энэ олзобори хангалгые эмхидхэхэ гэжэ дурадхагдаа.

Областной партийна организациин эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин ашаар тосхонуудай болон нютагуудай ажалша таряашад кооперативай замда бусалтагүйгөөр ороо. 1928 ондо Буряад орондо Бурсельскосоюзай системын 317 кооперативна нэгэдэлнүүд — мал ажалай, машинын, загаhа барилгын, тоhо-сыр үйлэдбэрилгын, мелиоративна, үрэhэ үйлэдбэрилгын болон бусад товариществанууд бии болоожо, жэжэ 21058 ажахынуудые нэгэдүүлээ. Һэргээн бодхоолгын үеын эсэс багта кредитнэ товариществанууд дотор таряашадай 50.000 ажахынууд байгаа. Хүдөө ажахын кооперациин ургалта болон хүгжэлтэ

хатайгаар хүмүүжүүлгэдэ туhалаа.

Колхозой байгуулалтада тодорхой дэбжэлтэ болоо. 1928 ондо республика дотор 89 колхозууд (коммунанууд, артельнүүд, тозуud) бии байжа, нютагууд болон тосхонуудай үгытэй шадалтай 1167 ажахынуудые нэгэдүүлээ. Колхозой хүдэлөөнэй үүсхэлшэдынь, хүтэлбэрилэгшэдынь хүдөө нютагуудай коммунистнууд байгаа юм. Түрүүшын колхозууд хүдөө ажахые социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэл дотор партийна организациин түшэг тулгууринь болоо, тосхондо болон нютагта шэнэ, социалис байгуулалтын эхи табигшад, хамтын ажалай түлөө эрхим агитаторнууд мүн болоо.

* *

Буряад Монголой АССР-ые байгуулга түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис буряад арадай соёлые байгуулха, хүгжөөхэ хэрэгые түргэдхөө.

Бүхы совет орондохидо адляар буряад орондо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха тушаа бүгэдэ арадай бодото тэмсэл захалаа. Наhаа хүсэhэн хүнүүдтэ зорюулагдан, олон тоото hургуулинууд — үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхалгын пунктнууд хаа хаанагүй нээгдээ. «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхалгын» (ОДН) общество байгуулагдаа. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэхэ энэ шухала хүдэлмэридэ багшанарые, комсомолшуудые, профсоюзуудай гэшүүдые болон үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүдые (культармеецүүдые) хабаадуулжа, «үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхалгын» общество арад ниитые эрдэм hургуулида дуратай болгоо.

Парторганизациин болон республикын олониитын хэhэн нилээд хүдэлмэри республикын арад зониие үзэг бэшэгтэ hургаха хэрэгтэ hайнаар нүлөөлөө. Хэрбээ 1923 ондо буряадай арад зоной 21,7 процент үзэг бэшэг мэдэхэ, тэрэ тоодо буряадуудай дунда — 15,3 процент болодог байгаа haa, 1926 ондо хэгдэhэн бэшэлгын мэдээнүүдэй ёhoop, 34,0 болон 27,0 процент хүрэтэр дээшээ гараа.

Республикын бии болоhон түрүүшын жэлнүүдтэ совет hургуулиин бата бэхи үндэhэ hуури табигдаа. Һургуулинуудые барилга хурданаар ябуулагдаhан байна. Хэрбээ hуралсалай 1923/24 ондо Буряадай hургуулинуудта 19043 хүн hуралсадаг байгаа haa, 1927/1928 ондо 37 мянган hурагшад, тэрэ тоодо 16 мянган буряадууд болоhон байна. Республика дотор эхин 510 hургуули, долоон жэлэй 11 hургуули бии болонхой байгаа. Арад зоной соёлой гээгдэнги байhан буряад хэлэ мэдэдэг багшанарай үсөөн байhан, түрэлхи хэлэнэй учебнигүүдэй үгы байhан, ангиин дайсанай этэгээдүүдэй haад хэжэ байhан болобошье, Буряад ороной совет hургуули хүгжэнэн, бэхижэhэн байна.

Политико-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ажалшадай соёлой хэмжээе болон социалис ушар ёhо мэдэхэ ябадалые дээшэлүүлгэдэ илангаяа шухала үүргэ дүүргээ. Тэдэ эмхи зургаануудаар дамжуулан, партийна организацинууд арад ниитые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулаа, хуушан заншалтай, мухар hүзэгтэй тэмсэл ябуулаа, ажалшадай ухаан бодолдо социалис үзэл суртал нэбтэрүүлээ. Энэ үедэ политико-гэгээрэлэй хүдэлмэри гол түлэб уншалгын байшангууд соо хэгдэдэг hэн. Уншалгын байшангуудаар дамжуулан номууд, журналнууд, политико-гэгээрэлэй ниитын литература тараагдадаг байгаа. Уншалгын байшангууд дотор газетэ, номуудые уншалга, совет болон кооперативна байгуулалтын ниитэ-политическэ темээр хөөрэлдөөнүүд, байгаалиин эрдэмэй болон ариг сэбэрэй пропаганда хэгдэдэг байба. Хүдөө ажахые хамтаруулха тухай партиин XV съездын шиидхэбэринүүдтэй дашарамдан тосхоной болон нютагай ниитэ политическэ ажабайдалда политико-гэгээрэлэй хүдэлмэриин үүргэ нилээд ехэ болоhон байха юм. Политгэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие эмхидхэлгэ болон hайжаруулга хадаа коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй ниитэ соёлой хэмжээе дээшэлүүлгэдэ туhалхаhаа гадна, мүн партийна болон партийнабэшэ ниитые политическэ талаар хүмүүжүүлхэдэнь партийна организацинуудта туhалаа.

Арад зоной дунда, поп, уставщигууд — начетчигууд болон ламанарай нүлөөдэ ехээр ороhон хүнүүдэй, илангаяа залуушуулай, дунда хэгдэдэг шажанда эсэргүү хүдэлмэри областной партийна организациин хүдэлмэридэ ехэ hуури эзэлээ. Республикын бии болохо үедэ буряадай дасангуудта 4 мянга гаран үхибүүд болон эдиршүүл хубарагууд (дасангай hургуулинуудта hурагшад) байhан юм. Дасангай hургуулинууд шажанда шүтэлгын мухар hүзэг, соёлдо эсэргүү зүйлнүүдые тараадаг байгаа.

Ажалшадые шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлхэ талаар партийна, комсомолой болон ниитын бусад организацинуудай ябуулhан хүдэлмэриин, соёлой хэмжээ ябуулгануудай нүлөөгөөр, мүн ажалшадые ажахын, совет соёлой байгуулалгада эдэбхитэйгээр хабаадуулhанай эсэстэ ажалша арад зон шажанда шүтэдэг мухар hүзэгhөө сүлөөлэгдөө.

Республикын бии болоhон түрүүшын жэлнүүдые буряад совет литература болон искусствын тогтоhон үеын эхин гэжэ тоолоходо зүб байна.

Агууехэ Октябриин социалис революциин урда тээ буряад арад өөрын литературна хэлэгүй, уран hайханай литературагүй байгаа бшуу. Тиин өөрынгөө хүсэл оролдолгын, hанажа ябаhан юумэеэ үльгэрэй удхатай поэмэнүүд соо, үльгэр домогууд, дуунууд соо харуулдаг байгаа. Арадай аман үгын гайхамшагта зохёолнууд дотор буряад арадай ниитын ажабайдал, тэрэнэй ажал ябуулга, hуудал байдал, түрэл газар нютагтаа дуратай байhан ябадал, богоолшолго болон дарлалтые үзэн ядалгань, эрхэ сүлөөдэ болон зол жаргалда эрмэлзэдэг байhаниинь харуулагдана. Агууехэ Октябриин социалис революциин илаhанай hүүлээр арадай аман үгын зохёол хүгжөөлгэдэ шэнэ үе захалаа, тэрэнэй ниитэ-хүмүүжүүлгын болон эстетическэ удха шанар хэмжээгүй ехэ болоо. Арадай поэтическэ зохёолhoo залуу буряад совет литература урган гараа. Өөрынгөө литературын hайн hайхан уг заншалнуудые шүүмжэлхы ёhoop хүлеэн абажа, түрүү ородой классическа болон совет литературын hайн hайхан нүлөөн доро буряад совет литература хүгжэлтын үргэн ехэ зам дээрэ гараа.

Марксизм-ленинизмын үзэл суртал нэбтэрүүлгэдэ, республикын ажалшадай соёлой хэмжээе дээшэлүүлгэдэ нютагай хэблэл шухала үүргэ дүүргэhэн байна. Республикын байгуулагдахатай хамта республикын «Бурят-Монгольская правда», «Буряад-Монголой үнэн» газетэнүүд, тиихэдэ 1924 оной февральhаа хойшо «Бурятский комсомолец» гарадаг болоо.

Буряадай политическэ ажабайдалда хэблэлэй ехэ үүргые, тэрэ үедэ илангаяа буряад хэлэн дээрэ хэблэлэй ниитын литературын үгы байhаниие хараада абажа, республикын партийна организаци республикын газетэнүүдэй хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулдаг байба. Газетэнүүдэй шанарые hайжаруулха тухай асуудал партиин обкомой бюро дээрэ нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Предприятинууд дээрэ, хушуунуудта — волостиин түб газарнуудта партийна, бүлэгүүдэй сэхэ хүтэлбэри доро хүдэлмэришэнэй болон хүдөөгэй корреспондентнүүдэй кружогууд байгуулагдаа юм. Хүдэлмэришэдэй болон хүдөөгэй корреспондентнүүдэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа, хүдэлмэришэд болон таряашад үзэл бодолой талаар ургаа, мэдээжэ политическэ хатуужалтай болоо. Тэдэнэрэй нилээд олонхинь хүдэлмэришэдэй болон хүдөөгэй корреспондентнүүдэй ажал ябуулгые дамжан, партида, комсомолдо ороо.

Автономито республика байгуулхатай хамта эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри түргэнөөр хүгжэнэ. 1922 оной июньдэ байгуулагдаhан эрдэмэй комитедэй үмэнэ түрэл хизаар нютагаа бүхы талаарнь шэнжэлхэ, буряад арадай соёлой хүгжэлтэдэ туhалха, оршуулгын болон хэблэлэй хэрэг эмхидхэхэ, хэлэнэй, литературын болон түүхын асуудалнуудые шэнжэлхэ шэнэ зорилгонууд табигдаhан байна.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ эрдэмэй общество байгуулга буряад арадай соёлой ажабайдалда гайхамшагта зүйл болоо юм. Энэ общество 1924 оной апрельдэ бии болоо. 1925 оной октябриин 1-дэ Д. Банзаровай нэрэмжэтэ эрдэмэй общество дотор 60 бодото, 13 гэшүүд-хүдэлмэрилэгшэд байгаа юм. Энэ хадаа Буручкомой эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, врачнууд, студентнэр мүн байгаа. Эрдэмэй обществын хүдэлмэридэ Буряадай партийна болон совет хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг hэн.

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ эрдэмэй обществын правлени аймагууд болон hургуулинуудта обществын бүлгэмүүдые, хизаар ороноо шэнжэлгын кружогуудые эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг hэн. Хүдөөгэй hургуулинуудта хизаар ороноо шэнжэлгын кружогууд бии болоожо захалаа, тэдэнэй ажал ябуулгые hурагшадай түрэлхид дэмжэдэг байба.

Буряад арадай түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёлые байгуулха, хүгжөөхэ түрүүшын алхамууд тухай хэлэхэ зуураа, соёлой-национальна байгуулалтын асуудалнуудаар республикын нэгэдэхи зүблөөнэй (1926 оной сентябрь) удха шанарые тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ зүблөөн «Соёлой-национальна байгуулалта тухай» партиин обкомой тезисүүдые hайшаагаа, буряад арадай шэнэ социалис соёлые байгуулха тушаа ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые түрүүшынхеэ тодорхойлоо.

Тиимэ болохолоороо, энэ үе соо Буряадай арадай ажахын дайнай урда тээхи хэмжээн hэргээн бодхоогдоhон, социалис промышленностиин предприятинуудые шэнэдхэн байгуулаа, ленинскэ кооперативна түсэб бэелүүлгын эхи заха табигдаhан, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёлые байгуулха талаар түрүүшын амжалтанууд туйлагдаhан байна.

1928 оной декабрьда областной VI партийна конференци болоо. Тэрэ конференци Буряадай партийна организациин ажал ябуулгын дүнгүүдые гаргаа. Хүдэлмэридэхи ехэ амжалтанууд болон дутуу дундануудые тэмдэглээд, энэ конференци областной партийна организациин ээлжээтэ зорилгонуудые тодорхойлоо. Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон, бата нэгэдэлтэйгээр жагсаhан областной партийна организаци өөрынгөө зам дээрэхи бүхы haад бэрхэшээлнүүдые зайсуулжа, республикын ажалшадые шэнэ түүхэтэ үе тээшэ — социализмын бүхы талаараа дабшалтын үе тээшэ ударидаhан байна.

Г. БАСАЕВ,
Н. КУЗНЕЦКИЙ,
түүхын эрдэмэй кандидадууд.

Уфадахи В. И. Ленинэй музей-гэр соо хүн зон хододоо олон байдаг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1920 онhоо КПСС-эй гэшүүн А. П. Ефремов В. И. Ленинэй музей-гэр соо Башкирай бүлэг пионервожатануудтай хөөрэлдэнэ.
ТАСС-ай фотохроника.

ДҮЛЭТЭ РЕВОЛЮЦИОНЕР

Номой таг

Владимир Ильич Ленинэй хани нүхэр, туһалагша, Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй мэдээжэ ажал ябуулагша Надежда Константиновна Крупскаягай түрэһөөр 100 жэлэй ой гүйсэбэ.

Бүхы ами наһаа, бэлиг шадабариа, ухаан бодолоо, дүлэтэ зүрхэнэйнгөө халуун сохилые коммунис общество байгуулха нангин хэрэгтэ тэрэ дууһан зорюулаа бэлэй. Пионерскэ организаци байгуулхын, мүн эдиршүүлые хүмүүжүүлээд, ажабайдалай зүб харгыда гаргахын тула Надежда Константиновна тэнсэлгүй ехэ ажал хүдэлмэри хэһэн, эдэбхи үүсхэл гаргаһан байна. Эдэ хүнүүдэй хэһэн һайн һайхан хэрэг хүн түрэлтэнэй дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө халуугдана, мүнөө үе сагтаашье маанадтай хамта нэгэ жэгсаалда байһаар һанагдаха юм. Тиихэдэ Н. К. Крупская тиимэрхүү хүнүүдэй нэгэн болоно.

Надежда Константиновна Крупскаягай ажабайдалые, ажал ябуулгые эли бодоор харуулһан номуу Москвагай «Детская литература» гэһэн номой хэблэлһээ 1968 ондо гараһан.

Жэшээнь, 2-3 классуудай һурагшадые Б. Раевскиин «Табан хуудаһахан» гэһэн ном һонирхуулна.

Гайхамшагта революционерка Надежда Константиновна Крупскаягай ажабайдалһаа автор оройдоо табан ушар гэхэ гү, али табан үзэгдэл абажа бэшэнэ. Надежда Константиновна залуу ябахадаа багшалдагшье һаа, үхибүүдые һургадаггүй, харин юрэ бусын һурагшадые — заводой хүдэлмэришэдые һургадаг байгаа гэжэ эдир уншагшад абаһаар лэ ойлгоно. Эдэ бүгэдэнь юрын һургуулида орходоо тад онлоо бэлэй. Ажабайдал тухай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэхэдэнь хүдэлмэришэд гайхалсагша һэн. Баяшуул үгытэйшүүл хоёрой хоорондохи илгаае ойлгуулжа үгэхэдэнь:

— Харалши, үнэхөөрөөшье зоримгой эхэнэр гээшэл. Иигэжэ хэлэжэ огто болохогүй бшуу... Түрмэдэ орожо магад, — гэжэ заримадынь гэлыдэбэ.

— Юу түрмэ гэжэ! Үгытэй ядуу зоной зобоһон тухай хөөрэнэ ха юм, — гэжэ нэгэ бамбагар һахалтай үбгэжөөл таһа дүүрэбэ.

«Отгрузите меха» гэһэн хуудаһантай танилсахадаа, Надежда Константиновна «Искра» газетын секретаряар хүдэлжэ байһан юм гэжэ үхибүүд ойлгоно. Ужам дэлгэр Россин зүг бүхэнһөө бэшэгүүд үдэр бүри газетэдэ ерэдэг байгаа. Тиихэдэ Надежда Константиновна бэшэг бүхэндэнь тон нарииваар, харюусалга ехэтэйгээр хандажа, саг болзоортонь харюусана. Хүн бүхэндэ харюу бэшэг бэшэхын тула орой һүни болотор һуугша һэн. Нэгэ революционертэ бэшэхэдээ, «Искра» газетэдэ нюуса склад түхеэржэ эхилхыень дурадхаһан. Арга мэхын аһаар түрмэһөө тэрьелхэ гэһэн зүбшэл хоёрдохи бэшэг соонь бии. Хэблэлэй станок худалдажа абахын тула ямар аргаар мүнгэ олоходо бэлэн байһые гурбадахи бэшэг дотороо һануулна. Зүгөөр «Искра» газетэ бүхы революционернүүдэй дайшалхы штаб болоно байгаа һэмнай. Тиихэдэ газетын гол һудаһые Надежда Константиновна барижа байгаа.

«Нэхэгдэмэл оймһон» гэһэн хуудаһан мүн баһа һонирхолтой. Надежда Константиновнагай тон юрын гүхэлэй, аали дару абари зантай байһые үхибүүд ойлгожо абана. Англиһаа ерэһэн журналист тэрэнтэй уулзаха гэжэ эрмэлзэнэ. Революциин һүүлээрхи хүшэн хүндэ жэлнүүдэй үе бэлэй. Дээрэлхүү абари зантай, гоёмсор ябадалтай журналист хэды олон ноёд һайдые, хаан тайшаанарые, гүрэн түрын толгойлошонорые оло дахин хараһан тула балайшье тиигэжэ гайханагүй. Тоһон соо умбаһан, торгоор бэеэ шэмэглэһэн һайзгай һамгадтань орходоо Надежда Константиновна тон лэ жиирэй хубсаһатай. Гэбэшье ажабайдал, Совет оронойнгоо саашанхи хүгжэлтэ, хараа бодолнууд тухай дааман зохидоор хөөрэжэ байхыень шагнахадаа, гадаадын ороной журналист гайхана, омогорхоношье.

«Табан хуудаһахан» гэжэ номой һайн талань үшөө юуб гэхэдэ, уран зурагша Бескаравайный номой удхые тааруулжа шэмэглэһэн байна.

Мэдээжэ уран зохёолшо М. Прилежаевагай «Түбшэн байлалай гурбан недели» гэһэн ном Москвагай «Детская литература» гэжэ номой хэблэлһээ 1968 ондо гараһан байна. Энэ ном ехэнхидээ 6—8 классуудай үхибүүдтэ зорюулагдана.

Уянгата аад лэ, тиигэхэ мүртөө политическэ удха шанартай энэ номые үхибүүд һонирхон уншана. Владимир Ильичэй Шушенское гэжэ һууринда сүлэлгэдэ байһанаа бусаһые харуулһан бүлэг тон һонирхолтой. Эхэтэйгээ, Анна Ильинична гэжэ эгэшэтэйгээ хамта Владимир Ильич Ленин Новгородһоо Уфа хото хүрэтэр пароходоор тамарна. «Искра» газетэ байгуулхын тула Владимир Ильич Надежда Константиновна хоёрой хэды шэнээн эршэтэйгээр хүдэлһые үхибүүд ном уншахадаа ойлгоно.

Надежда Константиновна Уфа хотодо байхадаа, эндэхи хүдэлмэришэдтэй холбоо барисаа байгуулһан, хүдэлмэришэнэй кружогуудта ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулһан. «Искра» газетэдэ хэрэглэгдэхэ материалнуудые суглуулһан юм. Гадна Надежда Константиновна сүлэлгэдэ байһан социал-демократуудтай саг үргэлжэ нюусаар уулзадаг хөөрэлдэдэг байһан.

Сахяень хэлэхэдэ, Надежда Константиновна Крупскаягай ажабайдал болон революционно ажал ябуулгын үшөө нэгэ шатые харуулһан номуудай үхибүүдые һонирхуулхы, хүмүүжүүлхы нүлөөнинь аргагүй ехэл байха.

М. МИРОНОВА,
хүүгэдэй республиканска библиотекын ахалагша библиограф.

САГАА hАРА ГАРАБ[…]

Саһан шэрүүн үбэлн[…]
Сад-нядхан ганирна.
Сагдуулай мүшэр […]
Сарюун мүнгэ адхан[…]
Сагаа һара гарабашье[…]
Угаа хүйтэн байнаа […]
Сагынь болоо гэбэшье[…]
Ухаа тооһон жабарт[…]
Нарһан тужа сооһон […]
Наашаа гараад турш[…]
Шэмэрүүн һалхин […]
Шэхэ, хасараа бари[…]
Хорон жабар сөөгүүр […]
Наран шад улаахан.
Нэшүү хадын хормой[…]
Нэмэри шэнги намду[…]
Хаанашьеб дүтэ хэб[…]
Хахинана сананууд.
Хүтэлэй бүри саада […]
Хунхинэнэ тракторнуу[…]
Талын гүүртын утаан […]
Холын түүдэг һануу[…]
Халуун сайда яараһа[…]
Хүнэй дура буляана.
Саһан шэрүүн үбэлн[…]
Сад-нядхан ганирна.
Сагынь тулаад удангүй[…]
Самнахаш аргань һа[…]

И. АЛЬЦМАНАЙ […]

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ ТҮРҮҮШЫН НОМЕ[…]

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной үмэнэһөө хоёр һарада нэгэ удаа гарадаг «Байгал» гэжэ уран зохёолой, олонниитэ—улас түрын журналай 1969 оной түрүүшын номер хэблэлһээ гаража, уншагшадтаа эльгээгдэбэ.

Журналай эхин нюурнуудта «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн ниитэ гаршаг доро Хоца Намсараевай шүлэг, мүн поэт Цэдэн Галсановай «Ленинэй ябаһан нангин газарнуудаар» аяншалһан тухай замай тэмдэглэлнүүд толилогдоо.

«Очерк, публицистикэ» гэһэн буланда журналист Чимит-Цырен Санжиевай, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзобориин ажахын управлениин егерь Г. Дружинин гэгшэдэй материалнууд үгтэбэ. Гадна журналай «Шэнэ зохёолнууд», «Шэнэ нэрэ» гэһэн заншалта гаршагууд доро поэт А. Бадаевай, эхилэн бэшэгшэ Ч. Гуруевай шүлэгүүд хэблэгдэв.

«Шэнэ сагай шэнжэ» гэһэн Исай Калашниковай романай үргэлжэлэлые журналай уншагшад Г. Чимитовэй оршуулгаар уншаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада Буряадай хүүгэдэй уран зохёол тушаа республикын уран зохёолшодой холбоонтой, ВЛКСМ-эй обкомой, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствын суг хамта эмхидхэһэн зүблөөн Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдөө һэн. Тэрээндэ хабаадагшад Буряадай багшанарай институдай доцент, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Е. В. Баранниковагай «Буряадай мүнөө үеын хүүгэдэй уран зохёолой байдал ба В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар уран зохёолшодой зорилгонууд» гэһэн элидхэл шагнаһан юм. Тэрэнь мүнөө журналай «Шэнжэлэл, шүүмжэлэл» гэһэн буланда хураангыгаар үгтэбэ.

Ородой мэдээжэ уран з[…] басни бэшэгшэ Иван А[…] Крыловой түрэһөөр 200 […] ойдо зорюулжа, хэлэ бэш[…] эрдэмэй кандидат Ц.-А. Дуга[…]евай һонирхолтой матери[…]ал тунхаглаба. Тэрээн […] И. А. Крыловой басни[…] та-Далай Очиров гэжэ хү[…] хоридохи зуун жэлэй эх[…]ряад хэлэн дээрэ оршуу[…]хай хэлэгдэнэ. Мүн энэ […] Крыловой хэдэн басни Б-[…]ровай, Ч. Цыдендамбаевай, Г. Чимитовэй оршуулга[…] толилогдоо.

Гадна ородой уран з[…] И. С. Тургеневэй түрэһ[…] жэлэй ойдо зорюулагдах[…]нэй «Прозоор бэшэгдэһэн […]гүүд» Абида Содномовой […]гаар гаргаба.

«Байгал» журналай […] оной түрүүшын энэ номер[…] һиилүүршэ Геннадий Вас[…] бүтээлнүүдые харуулһан […]рагуудаар шэмэглэгдэнхэй.

АЛДАР СОЛЫН АЛТАН ЖАСА

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түбэй музей... Тэндэ хүнүүд олоороо орожо, стендһээ стендэдэ, витринэһээ витринэдэ ошожо, Совет Армиин түүхэтэй, тэрэнэй дайшалхы алдарта хэрэгүүдтэй танилсана.

...Ороной карта зураһан стенд. Тэрээн дээрэ харахада элдэб үнгын бидагаар шэрдэгдэһэн тэмдэгүүд, өөдэ руунь зааһан зураасанууд Тэдэ зураасанууд 1918—1920 онуудта, граждан дайнай үедэ залуу Совет Россие интервентнүүдэй хүреэлээд байһые харуулна. Зуун фронт дээрэ бэрхэшээлтэй үе тохёолдоод байгаа. Интервентнүүд болон сагаан гвардеецүүд Сибирь, Уралые эзэмдээд, Волго туласа ерээд байгаа.

Залуу Совет Армиин гадаадын болон дотоодын дайсадтай шанга тэмсэл соогуур алдарта замаар ябажа гараа. Мартагдашагүй тэдэ гайхамшаг жэлнүүдэй түүхэдэ ороһон үнэтэ зүйлнүүд музейдэ нарииваар хадагалагдана. Тэдэнэй дунда: Улаан Армиин түрүүшын полкын түг, улаан армеецүүдэй абажа ябаһан зэбсэг, граждан дайнда хабаадалсаһан геройнуудай хубсаһа хунар болон бусад эдлэл табятай.

Залнуудай нэгэнөө Зимовье тосхоной түмэршэ дархан Андреевэй уһа ирадхуулдаг соргоор үхэр буугай сэмгэ хэжэ бүтээһэн Алтайн партизануудай абажа ябаһан пушка харанабди. Партизанууд гэрэ пушкаар буудан, интервентнүүдтэй, сагаан бандидуудтай шангаар тулалдан, түрэл хизаарһаа дайсадай һабарһаа сүлөөлһэн байна. Тэрэшэлэн Забайкалын партизануудай командир Д. С. Шиловэй папааха малгай, өөһэдынь бүтээһэн граната, һэлмэ болон партизануудай бусад зэр зэксэг тэндэ бии.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн... Гитлеровтэн Москва руу зүдхэнэ. Уран зураашадай зураһан зурагууд, документнүүд болон фото-зурагууд дээгүүр Москва шадарай байлдаанууд эли тодоор харуулагдана.

Витринэнүүдэй нэгэндэ жэбэршэһэн танк, тэһэлдэг граната табятай. Тэрэ граната 1941 оной намар панфиловтан — 28 геройнуудай унаһан газарһаа олдоһон байгаа. Эрэлхэг зоригто эдэ хорин найман геройнууд дүрбэн часай туршада дайсанай урдаһаа тулажа, немецкэ танкые ирагша табяагүй һааб даа.

«Павловай байшан» гэжэ гайхамшаг гэрэй макет харанабди. Сталинградска тулалдаанай үедэ совет бүлэг сэрэгшэд, гвардеецүүд сержант Павловай командалга доро тэрэ гэртэ добтолһон фашистнарай олон добтолгые гэдэргэ сохин, тэрэ гэрые 58 хоногой туршада хамгаалһан байха юм.

Лётчик-истребитель, Советскэ Союзай Герой Александр Горовецэй фотографи тэндэ харуулагдана. Агаарай байлдаанай һүүлээр нэгэтэ баазадаа тэрэ тэхэрижэ ябатараа, манай сэрэгшэдэй зайһан газар тээшэ ниидэжэ ябаһан фашистнарай бомбардировщигуудай өөрынгөө хойноһоо ниидэжэ ябахые харажархиһан байгаа. Олон юумэ бодонгүй, лётчик өөрынгөө «харсагые» гэдэргэнь эрьюулэн, дайсание угтаһан байна. Агаарай шанга тулалдаанай үедэ Горовец дайсанай юһэн самолет унагааа. Тэрэ дайнда өөрөө наһа бараа. Өөрынь машини газарта унахадаа, бомбын тэһэрһэн ехэ нүхэ руу орошоһон юм. Тээд дээрэһээнь шоройгоор хушагдашоо. Геройн бэеын үлэгдэл, самолёдынь 1957 оной хабар олдоһон байна. Тэндэһээ лётчигой пистолет, партиин билет, Дайшалхы Улаан Тугай орден, гвардейскэ значок олдожо, музейдэ үгтэһэн байгаа. Эдэ зүйлнүүдынь мүнөө музейдэ харуулагдана.

Стендүүдэй нэгэндэ Советскэ Союзай Герой Илья Каплуновай барижа ябаһан танк, буудадаг буу табятай. Нэгэ ехэ байлдаанай үедэ отделениһээ гансаараа үлөөд, тэрэ буугаараа буудахадаа, дайсанай гурбан танк үгы хэһэн байна. Дүрбэдэхиень гранатаар бута сохёо. Табадахи танкын ерэхэдэ, гартаа адхаад ябаһан гранатайгаа танкын доронь орожо, тэрэниие тэһэлһэн байха юм.

Сталинградай байлдаан, Днепрые гаталалга, Одер мүрэн дээрэ дайсанай хамгаалгые гэдэргэ сохилго, Берлиние абалга — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гол байлдаануудай нэгэн байһан. Эдэ болон бусад байлдаануудта хэгдэһэн алдарта хэрэгүүд музейн олон тоото экспонадуудай дунда дурасхаал болгогдоно.

Музейдэ орогшод түмэр бүргэд болон хас тамгатай тэмдэгэй газарта хэбтэхые һонирхон харанад. Тэрэ хадаа фашис Германиин гүрэнэй герб болоно. Манай артиллеристнэр Гитлерэй рейхсканцеляриие абахадаа, тэрэниие буудажа унагааһан байгаа. Тэрэнэй хажууда Гитлерэй өөрынь абажа ябадаг штандарт хэбтэнэ. Үгы хэгдэһэн, плендэ абтаһан фашистска армиин, дивизиин болон полкын түгүүд обоо онги табятай. Эдэ хадаа гитлеровскэ эзэмдэгшэдэй Совет орон уруу добтолходоо урагшагүйдэһэнэй гэршэ тэмдэг болоно.

Дүмбэгэр шэл доро—Улаан түг. Тэрэ хадаа 1945 оной апрелиин 30-да рейхстаг дээрэ мандуулагдаһан Илалтын түүхэтэ түг. Илалтын зам бэрхэшээлтэйгээр, ужаг удаанаар захадаа гараа. Тэрэниие манай сэрэгшэд гаталаа.

А. АШМАРИН.

ТОБШОХОНООР

һаяхан Баргажанай аймагай һахалиин дунда һургуулида В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан дуу, хатарай үдэшэ үнгэргэгдөө. Энэ үдэшые нэн түрүүлэн нэгэдэхи классай һурагшад нээжэ, «Ленинэй портрет», «Ленин мүнхэдөө амиды» гэһэн дуунуудые дуулаа. Мүн тиихэдэ эндэ хабаадалсаһан бусад классуудай һурагшад түс түстаа Ленин тухай дуунуудые гүйсэдхэжэ, харагшадаа ехэтэ баясуулһан байна.

В. ДОРЖИЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ЭМНЭЛГЫН БАЙШАН БАРИГДАБА

Хүрбын леспромхозой барилгашад Тээгдэ тосхондо шэнэ больницын байшан барижа дүүргээд, ашаглалгада тушааба. Энэ байшан халуун уураар дулаасуулагдана. Таһагууд соонь һаруул гэрэлтэй. һалдаа хубсаһа угаахэ гэр, мүн лэ автомашинын гараж баригдахаар хараалагдана.

Энэ больницада Хүрбын совхозой хүдэлмэришэд, леспромхозой модо бэлэдхэгшэд эмшэлүүлхэ юм.

В. СТУПИН.

Хоринн аймаг.

БАЯСУУЛБ[…]

һаяхан Хяагтын дунд[…]лиин һурагшадта Н. И. […]скиин нэрэмжэтэ Ула[…] хүгжэмэй училищиин […] айлшалжа ерэбэ. Энэ уда[…]рюулагдаһан үдэшэ дээр[…]мэй училищиин ВЛКСМ-[…]тедэй секретарь Нина […] училищиингаа һурагша[…] байдал тухай һонирх[…] хөөрэжэ үгөө. Удаань […] дунда һургуули дүүргэһэ[…] хүгжэмэй училищида һу[…]һан А. Соковиков, А. М[…] Л. Перевалова, Е. Бага[…]лон Л. Механошина гэг[…]ларагшадта Бах, Бетховен[…]левский, Прокофьев гэгша[…]жэмэй зохёолнуудые […]тайгаар гүйсэдхэжэ баяс[…]

Э. БАДМ[…]

hОНИРХОЛТОЙ КОНЦЕР[…]

һаяшаг Буряадай Ленинэй орденто гүрэнэй оперо, баледэй бүлэг артистнар Баргажанай Соёлой байшанда һонирхолтой концерт харуулжа, тэндэхи ажалшадые ехэтэ баясуулба.

Түс концертдэ Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Ким Базарсадаевай бардаастай бүдүүн хоолойгоор ород, буряад композиторнуудай дуунуудые татахалань, нэрьемэ альта ташалгаар угтаа. Мүн тиихэдэ Ленинградай консерватори дүүргэһэн залуу дуушан Леонард Шоболов, Туркменскэ республикын габьяата артистка Ирина Кузьмина, оперо, балетэй […]ка Клара Максименко гэгш[…]гүү гоёор дуулажа, ха[…] һайшаалда хүртэһэн бай[…]

Буряадаймнай мэдээж[…]шан Цыден Бадмаев Кубы[…]хэгэй, Хальмагай болон Б[…] хатарнуудые хүнэй зүрх[…] хэл хүдэлгэмэ уран гоёор[…] хэхэдэнь, Соёлой байша[…] соо һууһан харагшадай а[…]шалган замхаагүй.

Харин мүнөө эдэнэр […] ажахынуудаар ябажа, […] хониншод, малшадта һон[…] концерт харуулжа байнха[…]

Манай […]

БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛ[…]

Улаан-Үдын педучилищиин багшанар, студентнэр һаяхан Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 51-дэхи жэлэй ойе тэмдэглэбэ. Сугларагшадта лейтенант В. М. Иванов Совет гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түүхын хүгжэлтэ тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Багшанарай училищиин директор Платон Маркович Матвеев дайнай үедэ гартаа буу барижа, түрэл Совет ороноо хамгаалалсаһан, мүнөө залуу үетэниие һургажа байһан багшанар — Б. Б. Бимбаев, З. И. Ашаханов, М. М. Маланов, Р. Б. Ринчинов болон бусадые халуунаар амаршалжа, «Ойн баярай» медальнуу[…] дээндэ зүүлгөө.

Удаань түс училищ[…]дентнэр Совет Армиин [...] зорюулагдаһан уран [...] зүжэг сугларагшадта хар[…] байна. Тэдэнэй гүйс[…] «Хүшөө», «Солдадай […] (шүлэгүүд), «һанана гү[…] гаа, нүхэрни», «Солдадай […] гэхэ мэтэ дуунууд ба хат[…]лан хүнүүдэй зүрхэ сэд[…]дэлгөө.

В. ХАМАГА[…]

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин мэдүүлгэ

ПРАГА, февралиин 25. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин мэдүүлгэ эльдэ тунхаглагдаба. Түс мэдүүлгэ соогоо Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци дэлхэйн ажалша бүхы эхэнэрнүүдтэ аха дүүгэй халуун амаршалга хүргэнэ.

Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдэй гурбанай нэгэ хубиһаа дээшэ ажалша эхэнэрнүүд болоно гээд мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Дэлхэйн эзэл үнэтэ хэрэгсэлнүүдые байгуулгада тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадана, тиимэһээ эхэнэрнүүд политическэ ба социально-экономическа эрхэ сүлөөгөөр хангагдаха ёһотой. Мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, олохон оронуудта эхэнэрнүүд элдэб янзын доромжологдоһоо сүлөөлэгдөөгүй байһаар. Ажалша эхэнэрнүүдэй эрхэ сүлөөтэ байдалда хабаатай национальна ёһо гурим болон уласхоорондын хэлсээнүүдые хинан сахилгын түлөө тэмсэл шангадхаха шухала.

Мартын 8-най һайндэртэй дашарамдуулан, эхэ оронойнгоо зол жаргалта ерээдүйн түлөө өөһэдынгөө нүхэдтэй, аха дүүнэртэй, хүбүүдтэй хамта оронойнгоо урда ба хойтошье зүгтэ шанга тэмсэл хэжэ байһан вьетнам эхэнэрнүүдтэ Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци аха дүүгэй амар мэндэ хүргэнэ.

Өөһэдынгөө социально-экономическа эрилтэ хангахын түлөө, оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө, империализм ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү тэмсэл ябуулдаг хүгжэжэ байһан оронуудай ажалша эхэнэрнүүдые Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци халуунаар амаршална.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци элдэб янзын доромжологдо эсэргүү, өөһэдынгөө эрилтэ хангахын түлөө тэмсэлдэ болоһон капиталис оронуудай ажалша эхэнэрнүүдые амаршалан дэмжэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы анги боложо, өөһэдынгөө хамаг шадабариие хүсэд дүүрэнээр хүгжөөхэ зам нээһэн социалис оронуудай эхэнэрнүүдые мүн лэ амаршална.

Мартын 8-най үдэр эхэнэрнүүдэй хуулита эрхэ сүлөө хамгаалхын, социальна хүгжэлтын, эрхэ сүлөө ба эб найрамдалай түлөө өөһэдынгөө тэмсэлые үргэдхэн дэлгэрүүлхые федераци бүхы профсоюзуудай организацинуудые, тэрэшэлэн бүхы хүдэлмэришэд ба хүдэлмэришэ эхэнэрнүүдые уряална.

Японд совет выставкэ нээгдэбэ

ТОКИО, февралиин 25. ТАСС-ай корреспондент В. Дроздов иигэжэ мэдээсэнэ:

Токиогой вокзалай «Сибуя» гэжэ талмайн нэгэ байшан соо совет хэблэлэй выставкэ мүнөөдэр нээгдэбэ. Выставкын стендүүд дээгүүр олон түрэлэй ном, журнал, научна литература, естественнэ, техническэ, социально-политическэ, экономическэ наукануудай асуудалаар совет эрдэмтэдэй бэшэһэн хүдэлмэринүүд табятай. Карл Марксын, Фридрих Энгельсын зохёолнуудай гүйсэд суглуулбаринууд, В. И. Ленинэй зохёолнуудай гүйсэд суглуулбариин 5-дахи хэблэлэй номууд, Н. К. Крупскаягай педагогическа хүдэлмэриин зохёолнуудай 10 боти выставкын эгээл үзэмжэтэй газарнуудта табигдаанхай.

Ород болон совет литературын классигуудай зохёолнууд, ородой болон совет уран зураашадай зурагуудай бүүлгэбари, тэдэнэй творчество тухай номууд, тэрэшэлэн грампластинканууд, марканууд табигдаанхай.

Совет номуудые Японд худалдаха талаар «Наука» гэжэ компани энэ выставкэ эмхидхэһэн байна. Түс компани байд гээд лэ иимэ выставкэ эмхидхэжэл байдаг.

«Япон—СССР» бүлгэмэй, дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон номуудые, тэрэ тоодо марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые Японд тараадаг «Оцуки Сиотэн» гэжэ номой хэблэлэй, тэрэшэлэн Японд байдаг совет түлөөлэмжын хүдэлмэрилэгшэд выставкэ нээлтэ дээрэ байлсаа.

«Наука» гэжэ компаниин президент Набору Кубо гэгшэ эндэ сугларагшадые амаршалха зуураа, совет литературатай япон эрхэтэдые танилсуулга, хоёр ороной арадуудай бэе бэеэ ойлголсохо ушарые саашадань үргэдхэлгэ ба хани нүхэсэлөө бэхижүүлгэ — энэ выставкын гол зорилго болоно гээд мэдүүлээ. СССР-эй посольствын советник А. П. Оконишников харюугай үгэ хэлээ.

Телефон · Телеграф · Радио — ХИЛЫН СААНАҺАА

СССР-эй Бонндохи элшэн сайд канцлер Кизингертэй уулзаба

БОНН. СССР-эй ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд С. К. Царапкин канцлер Кизингертэй һаяхан уулзаба. ФРГ-гэй засагаархидай хуули бусаар Баруун Берлиндэ ФРГ-гэй президентын һунгалта үнгэргэхэеэ байһан һанаашалгатай дашарамдуулан, тэдэнэр һанамжануудаа тушаагаа хөөрэлдэһэн байна.

Февралиин 23-да СССР-эй элшэн сайд канцлер Кизингертэй дахин уулзаа. Энэ уулзалга дээрэ түрүүшын уулзалгын үедэ хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар һанамжануудаа зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө.

(ТАСС).

Эшколой байра буудаба

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 25. (ТАСС). Израилиин премьер-министр Эшкол гэгшын Даганидахи (Иордан гол шадар) байрые араб патриодууд үсэгэлдэр һүни реактивна снарядаар буудаа.

Эшкол өөрөө буудалгын үедэ Иерусалимда байгаа гээд Израилиин түсхай коммюнике баримталан, ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Суэцкэ канал шадар буудалдаба

КАИР, февралиин 25. (ТАСС). Израилиин сэрэгэйхид буудалдаа болюулха тухай хэлсээ үшөө дахин эбдэбэ.

ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин тунхаглаһан коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ: үсэгэлдэр нютагай сагаар 19 час 50 минутада Израилиин сэрэгэйхид Суэц городһоо хойгуур байрлаһан ОАР-ай сэрэгүүдые пулемёдоор буудаа. ОАР-ай сэрэгшэд дайсанда харюу үгэжэ, буудалдаа болюулаа.

Египедэй сэрэгшэдэй дунда гэмтэгшэ болоогүй гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Р. Никсон үгэ хэлэбэ

БРЮССЕЛЬ. Баруун Европын оронуудаар аяншалга хэжэ ябаһан США-гай президент Р. Никсон Брюссельдэ үгэ хэлэхэ зуураа, 20 жэлэй саада тээ «хүйтэн дайнай» түлэг дундаа байха үедэ байгуулагдаһан НАТО-е ехээр магтаба. Тэрэ ушарые буруушаама бодото баримтануудай байбашье һаань, «Советскэ Союзай зүгһөө аюул тохёолдохо байһан дээрэһээ НАТО бии болоһон юм» гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта мүнөө үеын олон шухала асуудалнуудые «нягта нарииваар бодожо үзэхэ» шухала гэжэ президент мэдүүлээд, Холбоото Штадууд өөһэдөө тобшолол хэхэ хэрэг бэелүүлжэ эхилээ» гэбэ. «Бидэнэр мүнөө бэе бэедээ эсэргүү ябуулга хэхэ сагһаа гаража, хэлсээ хэхэ үедэ орожо байнабди. Бэлэдхэл хээд байбал, олон асуудалаар Советскэ Союзтай хэлсээ хэжэ эхилхэбди» гээд түрүүн хэлэһэнээ онсо тэмдэглэнэб гэбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ байгша оной апрелиин 20-до дүүрэхэеэ байһан НАТО-гой 20 жэлэй болзорые саашадань һунааха гушаа Никсон өөрынгөө һанамжа мэдүүлээ. Тиихэ зуураа НАТО-е «хубилжа байгаа мүнөө үеын эрхэ байдалда» тааруулха гэжэ тэрэ уряалба.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНАЙ „МАРИНЕР-6" СТАНЦИ НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 25. (ТАСС). «Атлас-Кентавр» гэжэ ракетнэ системын хүсөөр Кеннедиин хушуун дээрэһээ үсэгэлдэр үдэшэлэн Марс тээшэ «Маринер-6» станци ниидхүүлэгдэбэ.

Программаар хараалагдаһанай ёһоор, замбуулинай түс станци Марс хүрэтэр 156 үдэр соо ниидэхэ юм. Июлиин 31-дэ тэрэ станци Марсда 2 мянган мили дүтэлөөд, хараалагдаһан программаа дүүргэжэ эхилхэ.

«Маринер-6» станцида телевизионно хоёр камера тодхоотой. Тэдэнь Марс дээрэһээ абаһан фото-зурагуудаа Газарта дамжуулха байна. Тиимэ 33 фото-зураг абтахаар уридшалан хараалагдана.

Замбуулинай энэ станци Марсын атмосферэ шэнжэлхэ элдэб аппаратурануудаар хангагданхай.

Урда Вьетнамай патриодууд добтолһоор

ПАРИЖ, февралиин 25. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин отрядууд американ-сайгоной сэрэгүүдтэ шанга добтолго хэһэн зандаа.

Франс Пресс агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр патриодууд 50 город болон дайсанай сэрэгэй баазануудта добтолго хээ. Ракетнэ, минометно буудалгада ороһон гол баазанууд гэхэдэ, Чулай, Банмедхуот, Контун гэжэ авиабазанууд, Сайгонһоо 20 километртэ байһан американ хоёр бааза, Меконг мүрэн шадархи хэдэн бааза. Плейкуд городто, Дананг шадар байһан американ-сайгоной сэрэгүүдэй эзэмдэжэ байһан позици артиллерийскэ буудалгада ороо.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Табан жэлэй дүрбэдэхи жэл» гэһэн гаршаг доро информацинууд. «Хаяа ёһоной хэлсээн баталагдаба» гэһэн репортаж. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАНДА: «Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ» гэһэн экономическа статья. Түрэл орон доторнай. «Манай агитпункт» гэһэн гаршаг доро корреспонденци.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: «Мэдээсэлэй абтаад байхада...» гэһэн хөөрэлдөөн. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй материал.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: Хизаар ороноо шэнжэлхэ асуудалаар материал. Спортын һонин. Сонюсхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД[…]

Манай адрес, телефону[…]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[…] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редак[…] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—[…] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства—[…] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышлен[…] строительства — 61-35, советского строительства и быта—[…] культуры и школ 60-21 писем и рабселькоров — 67-81[…] формации — 34-05 общественная приёмная — 56-62, […] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при […]те Министров БурАССР.

Н-03405. Зак. №[…]